

DEEL 7 NOORD-HOLLAND

Kerstvoorstellingen in en op gebouwen in Nederland

DOOR PETER DIEMER

Stichting Erfgoed Rond Kerst Nederland

Voorwoord

In Nederland is er een schat aan kerstvoorstellingen in en op gebouwen te vinden. Niet alleen kerstgroepen maar o.a. ook: glas in lood ramen, plafondschilderingen, doopvonten, altaarstukken en gevelstenen met kerstvoorstellingen. Het leek ons een goed idee om deze gegevens en afbeeldingen eens te verzamelen en in 12 boeken onder te brengen elke provincie één.

Veel beeldmateriaal hebben wij uit de kerstkaarten verzameling, die Chris Janssen aan onze Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst - Nederland heeft geschonken en de verkregen informatie n.a.v. een brief van Piet Wijnker aan de parochies van het Bisdom Haarlem in november 1995. Ook mochten wij van de foto's op de website www.kerkfotografie.nl gebruik maken. Op deze website staan heel veel prachtige foto's, van kerken in Nederland en daarbuiten, gemaakt door Diana Nieuwold. Daarnaast is er ook veel informatie op het internet gevonden, zoals op de website www.verhaleninglasinlood.nl en https://www.glasmalerei-ev.de/index.html met enorm veel informatie over glas in loodramen van kerken in Limburg.

Probleem is wel, dat er in deze tijd veel, met name kerken, verdwijnen. Blijft het gebouw staan en krijgt het een andere functie, dan is de kans groot dat de vaste onderdelen bewaard blijven. De losse stukken, zoals kerstgroepen vinden, mogelijk, hun weg naar andere kerken, musea of instellingen. Wordt het gebouw afgebroken, dan gaan de vaste onderdelen zo goed als zeker verloren. Ook kan het zijn, dat genoemde gebouwen inmiddels al zijn afgebroken, of een andere bestemming hebben gekregen.

Van een aantal gebouwen hebben wij naast de afbeelding geen gegevens. Mocht u die hebben dan houden wij ons aanbevolen. Staat de kerstvoorstelling in of op uw gebouw er nog niet in, stuur dan een foto en zoveel mogelijk informatie naar: **info@stichtingerfgoedrondkerst.nl**

Alle boekwerken zijn dus onderhevig aan wijzigingen en/of aanvullingen die wij ontvangen.

Peter Diemer

Stichting Erfgoed Rond Kerst Nederland

Deel 7 : Noord-Holland

Revisie: 2026-10-28

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Aerdenhout (NH)	H. Antonius en Paulus	6
Akersloot (NH)	Jacobuskerk	7
Alkmaar (NH)	St. Laurentiuskerk	8
Amstelveen (NH)	Voormalige Annakerk	9
Amstelveen (NH)	St. Urbanus te Bovenkerk	10
Amstelveen (NH)	Titus Brandsma	13
Amsterdam (NH)	Begijnhofkapel	14
Amsterdam (NH)	Voormalige Johannes de Doper	16
Amsterdam (NH)	Mozes en Aäronkerk	17
Amsterdam (NH)	St. Franciscus van Assisi of Boomkerk	19
Amsterdam (NH)	St. Franciscus Xaverius (De Krijtberg)	20
Amsterdam (NH)	O.L.V. v.d. Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk	23
Amsterdam (NH)	Keizersgracht 88	25
Amsterdam (NH)	Westerstraat 40	26
Amsterdam (NH)	Begijnhof 19	27
Amsterdam (NH)	Nieuwezijds Voorburgwal 29	28
Amsterdam (NH)	Noorderkerkstraat	29
Amsterdam (NH)	Huis Bartolotti	30
Amsterdam (NH)	H.H. Martel. v. Gorcum of Hofkerk	31
Amsterdam (NH)	Oude Kerk	33
Amsterdam (NH)	De Goede Herder	36
Amsterdam (NH)	Petrus en Paulus (Papegaai)	37
Amsterdam (NH)	O.L. Vrouwekerk	38
Amsterdam (NH)	Gerardus Majellakerk	39
Andijk (NH)	Maria Middelares van Alle Genaden	40
Assendelft (NH)	St. Odulphus	41
Bakkum (NH)	Maria ten Hemelopneming	43
Bennebroek (NH)	Voormalige St. Jozefkerk	44
Bennebroek (NH)	Lucia-Klooster	45
Beverwijk (NH)	Agathakerk	46
Blaricum (NH)	St. Vitus kerk	47
Bloemendaal (NH)	Allerheiligst Sacrament	48
Bloemendaal (NH)	Allerheiligste Drie eenheid	49
Bovenkarspel (NH)	H. Martinus	50
Bovenkerk (NH)	H. Urbanus	51
Breezand (NH)	H. Johannes Evangelist	52
Bussum (NH)	St. Vitus kerk	53
Castricum (NH)	Pancratiuskerk	54
Den Helder (NH)	Christus Koning van de Vrede	55
Den Helder (NH)	Petrus en Pauluskerk	57
Diemen (NH)	Petrus Banden	58
Driehuis (NH)	H. Engelmunduskerk	59

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Haarlem (NH)	St. Bavo Kathedraal (Grote Oude)	60
Haarlem (NH)	St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelk	64
Haarlem (NH)	Voormalige Kleverpark kerk	73
Haarlem (NH)	H. Adelbertus	74
Haarlem (NH)	Antonius van Padua	75
Haarlem (NH)	Verzorgingshuis Jacob in de Hout	76
Haarlem (NH)	H. Joseph	77
Haarlem (NH)	Mariakerk	78
Haarlem (NH)	Moeder van de Verlosserkerk	79
Haarlem (NH)	H. Johannes de Doper	80
Haarlem (NH)	H. Pastoor van Ars	81
Haarlem (NH)	Voormalige H.H. Petrus en Paulus	83
Heemskerk (NH)	H. Laurentius	84
Heemskerk (NH)	H. Mariakerk	86
Heemstede (NH)	St. Bavokerk	87
Heemstede (NH)	O.L. Vrouw Hemelvaart	96
Heemstede (NH)	Overbos	98
Heemstede (NH)	Mariënheuvel	99
Heiloo (NH)	O.L. Vrouw ter Nood	101
Hilversum (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	102
Hippolytushoef (NH)	H. Hippolytus	103
Hoofddorp (NH)	Johannes de Doperkerk	104
Hoofddorp (NH)	Bijbelse Tuin	106
Hoorn (NH)	De Opdracht	107
Hoorn (NH)	H.H. Cyriacus Fransiscus kerk	108
Krommenie (NH)	St. Petruskerk	109
Laren (NH)	St. Jansbasiliek	112
Limmen (NH)	H. Cornelius kerk	115
Monnickendam (NH)	Fluwelen Burgwal t.o. nr. 5	116
Monnickendam (NH)	Noordeinde nr. 95	117
Monnickendam (NH)	H.H. Nicolaas en Antoniuskerk	118
Nes aan de Amstel (NH)	St. Urbanus	120
Nieuw-Vennep (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	121
Onderdijk (NH)	H. Gerardus Majella	123
Oudorp (NH)	H. Laurentius	124
Overveen (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	127

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Schagen (NH)	St. Christoforuskerk	129
Sloten (NH)	St. Paneratius	130
Slotermeer (NH)	St. Hendricusschool	131
Uitgeest (NH)	O.L.Vrouw Geboortekerk	132
Ursem (NH)	Heilige Bavo	133
‘t Veld (NH)	H. Martinus	135
Vogelenzang (NH)	O.L. Vrouw ten Hemelopneming	136
Volendam (NH)	Vincentiuskerk	137
Warmenhuizen (NH)	H. Ursula en Gezellinnen	138
Wervershoof (NH)	St. Werenfridus	139
Westbeemster (NH)	St. Johannes de Doper	141
Wormer Gem. Wormerland (NH)	Maria Magdalenakerk	144
Ymuiden (NH)	H. Laurentius van Brindisi	145
Ymuiden (NH)	Petrus kerk	146
Zaandam (NH)	Oud - Katholieke kerk	147
Zaandam (NH)	St. Bonifatiuskerk	148
Zandfoort (NH)	H. Agathakerk	150
Zwaagdijk-Oost (NH)	H. Jozef	151

Waar: **Aerdenhout (NH),** H. Antonius en Paulus
Wat: Kerstgroep
Wie: Mej. H. van Eck
Wanneer: 1962
Afmetingen:
Materiaal: Met stof beklede draadfiguren

Foto:

Waar: **Akersloot (NH),** H. Antonius en Paulus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 1958 / 1980
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Beeldbank Historische Vereniging Oud Akersloot

1958 Binnen

1980 Buiten

Waar: **Alkmaar (NH),** St. Laurentiuskerk
Wat: Raam
Wie: Nicolas Roermond (1862-1895)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Opdracht in de tempel, Maria Lichtmis

Foto:

Waar: **Amstelveen (NH),** Voormalige Annakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen: 50 cm.
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

In 2011 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland in verband met sluiting van de kerk.

Foto’s Peter.M. Diemer

Waar: **Amstelveen (NH),** St. Urbanus te Bovenkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Gerard Linssen Venlo (G.L.V.)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto:

Waar: **Amstelveen (NH),** St. Urbanus te Bovenkerk
Wat: Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Geboorte
- Annunciatie

Foto: www.vriendenbovenkerkseurbanus.nl

Waar: **Amstelveen (NH),** St. Urbanus te Bovenkerk
Wat: Raam
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Geboorte

Foto: Gerard van Stijn

Waar: **Amstelveen (NH),** Titus Brandsma
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** Begijnhofkapel
Wat: Raam
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** Begijnhofkapel
Wat:
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Amsterdam (NH),** Voormalige St. Johannes de Doper
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen: 80 cm.
Materiaal: Hout, metaal en stof

In 2017 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland in verband met sluiting van de kerk.

Foto: P.M. Diemer

Waar: **Amsterdam (NH),** Mozes en Aäronkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Renald Rats ofm
Wanneer: 1948
Afmetingen:
Materiaal: Geglazuurd aardewerk

Foto’s:

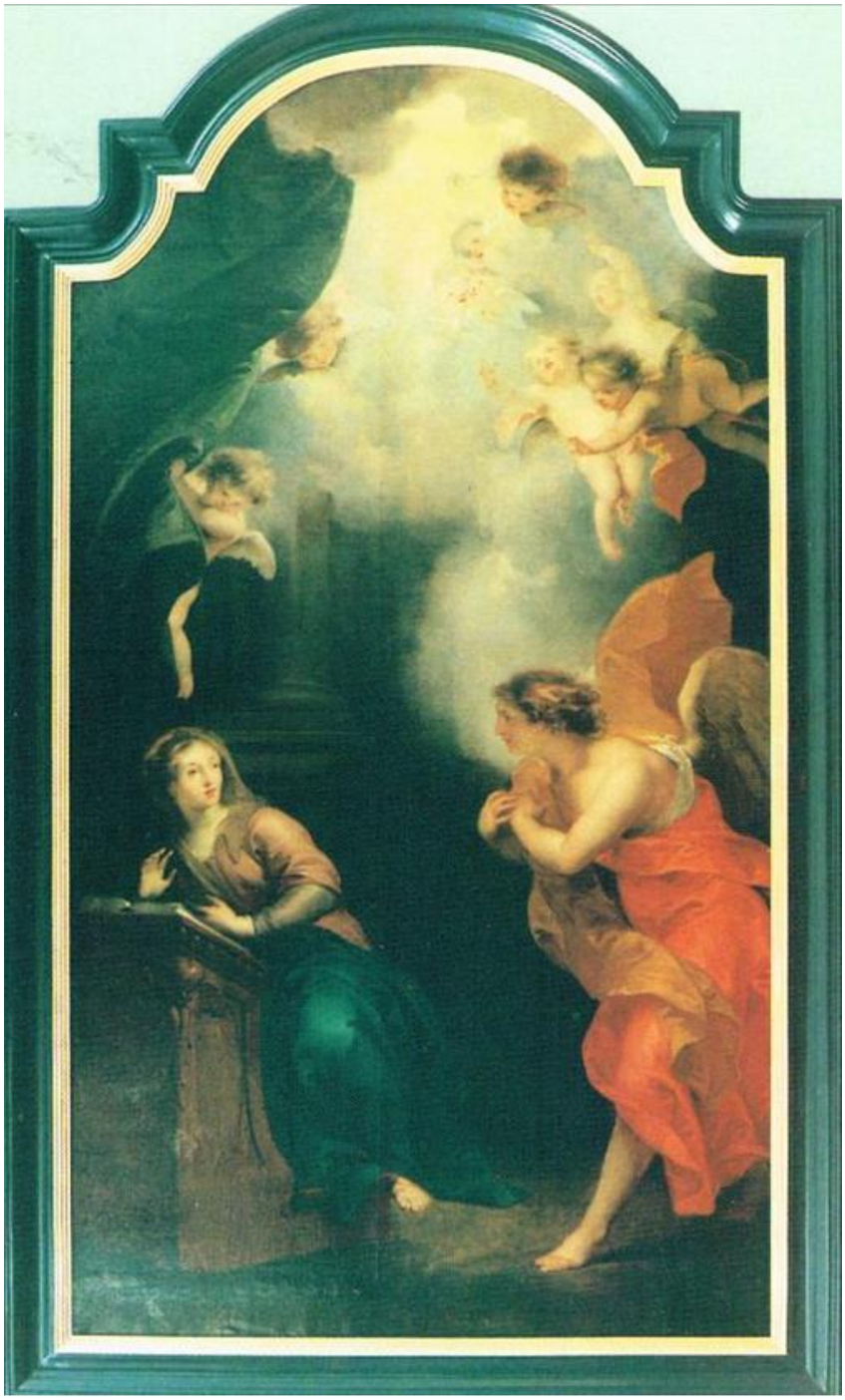

Deze kerstgroep, werd in 1948 gemaakt door Renald Rats ofm. Het werk is uitgevoerd in geglazuurd aardewerk. Rats was minderbroeder, priester en kunstenaar. Hij woonde en werkte onder meer in Amsterdam, Rotterdam, Delft, Sittard, Heerlen en Maastricht. In zijn Heerlense periode (1947–1950) maakte hij, mede dankzij keramist en industrieel ontwerper Edmond Bellefrois, kennis met de wereld van de keramiek.

Waar: **Amsterdam (NH),** Mozes en Aäronkerk
Wat: Paneel
Wie: Jacob de Wit (1695-1754)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** Franciscus van Assisi of Boomkerk
Wat: Schilderij
Wie: Norbert van Bloemen (1670-1746)
Wanneer: 1722
Afmetingen:
Materiaal: Doek
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)
Wat: Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie, Geboorte en Overdracht in de tempel

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)
Wat: Detail Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:
- Geboorte Jezus

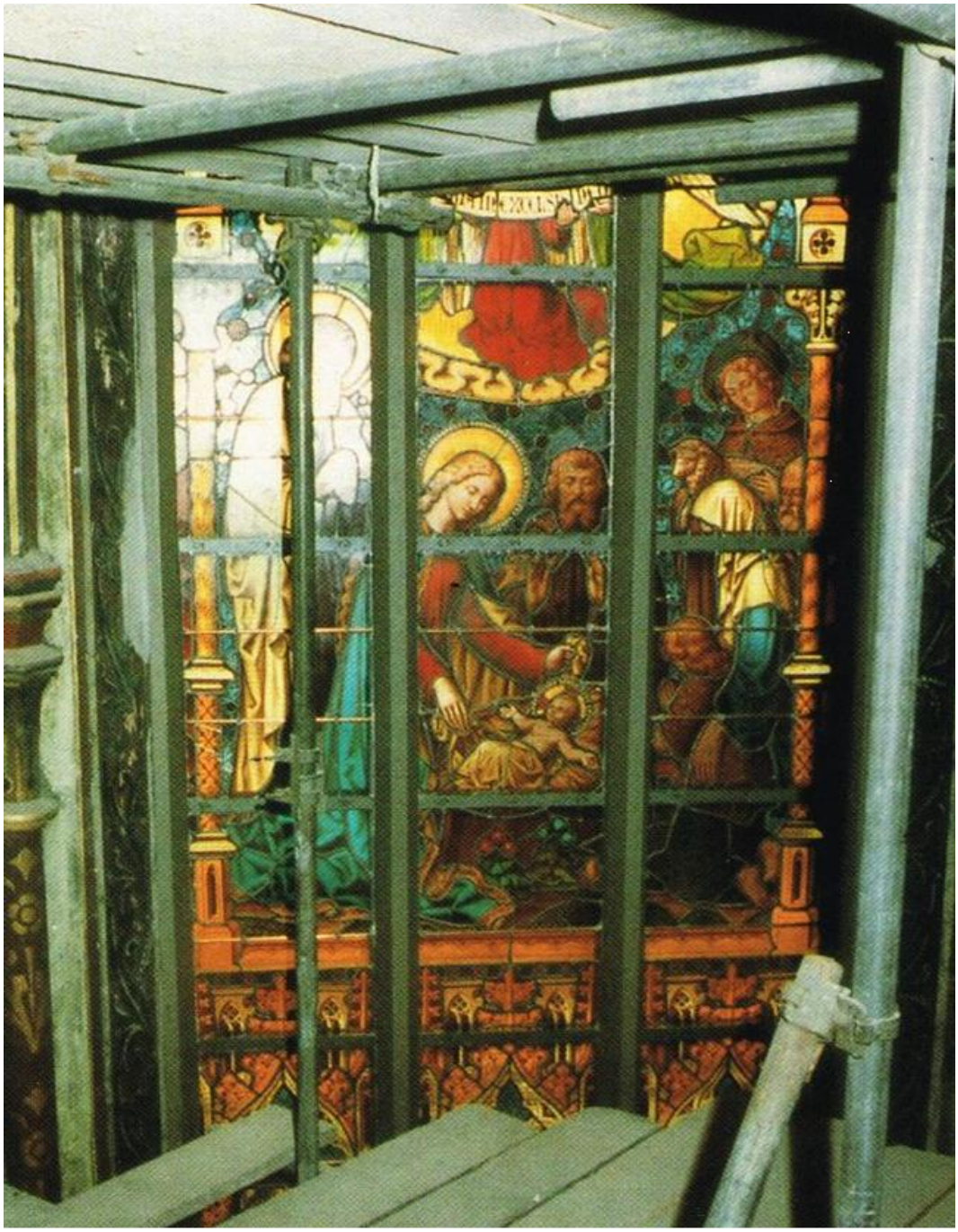
Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)
Wat: Raam Maria kapel
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Geboorte van Jezus (Detail restauratie 1989)

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** O.L. Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk
Wat: Kerstgroep van 15 beelden
Wie: Inka Klinckhard (1922-2016)
Wanneer:1953-1956
Afmetingen:
Materiaal: Hout gesneden

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** O.L. Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk
Wat: Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Hout gesneden
Voorstellingen linker paneel:

- Annunciatie
- Visitatie
- Geboorte
- Opdracht in de tempel

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Amsterdam (NH),** Keizersgracht 88
Wat: Geveltop
Wie: Jan Bouman
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:

- Driekoningen met geschenken

Foto: tekenboek ‘t Wapen van Amsterdam

Waar: **Amsterdam (NH)**, Westerstraat 40
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
- Vlucht naar Egypte

Foto: www.amsterdamsebinnenstad.nl

DE VLUCH VA EGIPTEN

Waar: **Amsterdam (NH)**, Begijnhof 19
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
- Vlucht uit Egypte

Foto: www.amsterdamsebinnenstad.nl

UYT EGYPTEN HEBBE IK
MYNEN ZOON GEROEPEN
(Matt. 2:15)

Waar: **Amsterdam (NH)**, Nieuwezijds Voorburgwal 29
Wat: Geveltop
Wie: Jan Bouman
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
- De Vlucht van Egypten

Foto: www.amsterdamsebinnednstad.nl

D VLUGHT VAN EGIPTEN

Waar: **Amsterdam (NH)**, Noorderkerkstraat
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
- Annunciatie

Foto: www.photobiblio.nl

ECCIEACILLADOIFIATMIHISECVDVMVERBVRTVM
Zie ik ben de dienares van God, moge mij vergaan volgens jouw woord

Waar: **Amsterdam (NH),** Huis Bartolotti, hoek Singel/Driekoningenstraat
Wat:
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Driekoningen met ster en tekst DRIE KONINGEN

Foto's:

Waar: **Amsterdam (NH),** H.H. Martelaren van Gorcum of Hofkerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2021
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Peter Diemer

Waar: **Amsterdam (NH),** H.H. Martelaren van Gorcum of Hofkerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Annunciatie
- Aanbidding door de Driekoningen

Foto's: Peter Diemer

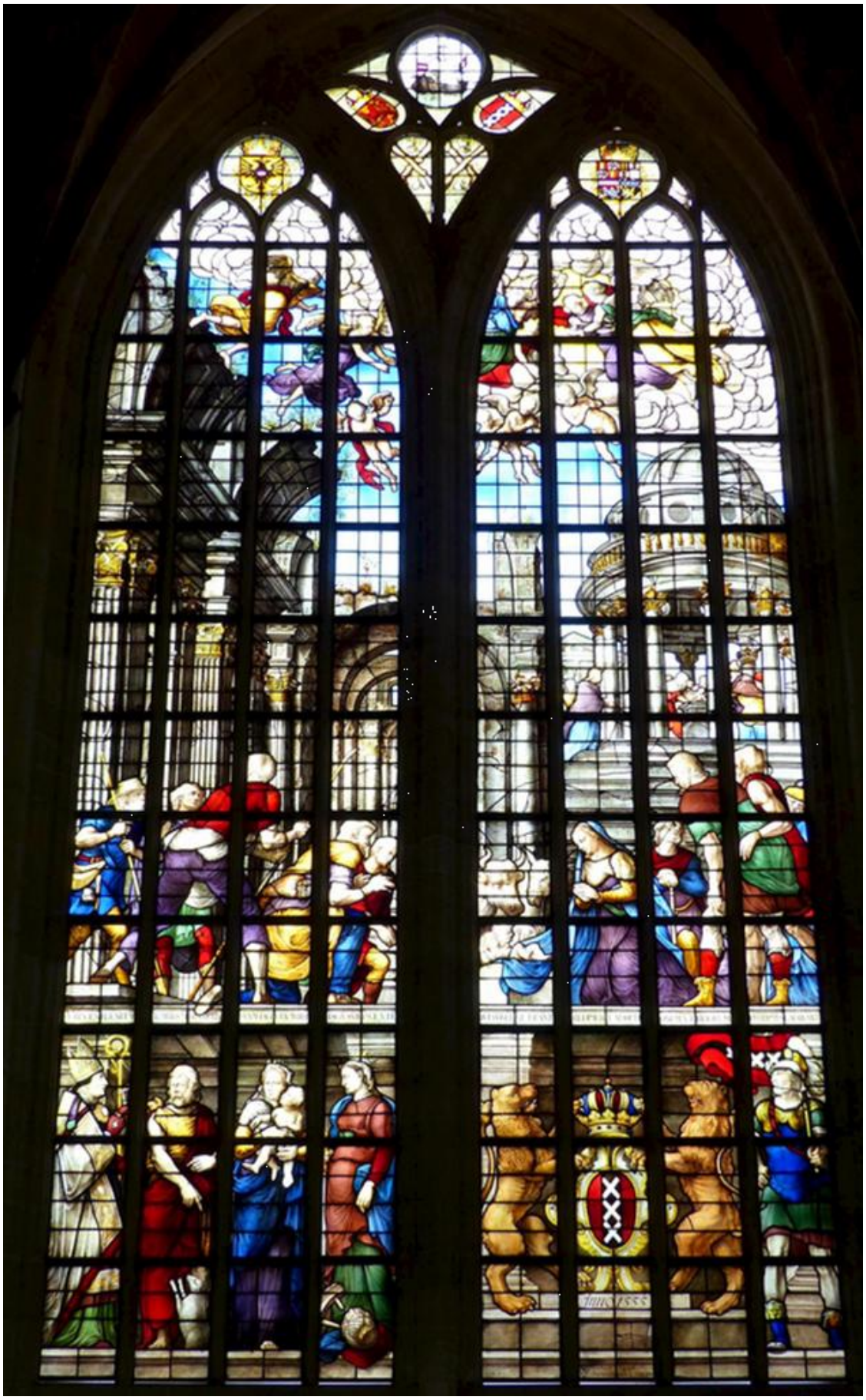

Waar: **Amsterdam (NH),** Oude Kerk
Wat: Ramen
Wie: Lambert van Noort / Digman Meynaertszn
Wanneer: 1555
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie
- Aanbidding door de Herders

Foto’s:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Oude Kerk (Oudekerksplein)
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer: 1571
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
- Annunciatie

Foto: www.gevelstenenvanamsterdam.nl

Waar: **Amsterdam (NH),** De goede Herder
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** Petrus en Paulus “Papegaai”
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** O.L. Vrouwekerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH),** Gerardus Majellakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

In mijn jeugd woonden wij met ons gezin in Amsterdam Oud Zuid. Onze parochiekerk was de Willibrordus buiten de Veste aan de Amsteldijk. Helaas is deze monumentale kerk in 1966 gesloopt. In de kersttijd stond in de tuin van de pastorie een grote kerststal. Ik kon daar uren naar kijken. Het kerstverhaal en kerststallen hebben mij daarna blijvend geboeid en geïnspireerd. Eerst ging mijn aandacht vooral uit naar de beelden en het verhaal. Als je ouder wordt komen daar vragen bij als: God is dan wel met Kerstmis mens geworden maar is God dan ook in mij en andere mensen aanwezig? Hoe kom ik dat op het spoor? Welke opdracht houdt dat in? Wat is menswording überhaupt? Hoe word ik mens en wat is menselijk? Wat is nog menswaardig? Indringende vragen waar je vanuit je geloof voortdurend in allerlei omstandigheden mee bezig bent. Maar even terug naar de kerststal. De beelden van de kerststal zijn vaak een getuigenis van het geloof van mensen en hun cultuur. De grote verscheidenheid aan kerststallen in de wereld is overweldigend. De kerststal van de Gerardus Majella is mij als parochiaan heel vertrouwd. Jaarlijks trekt deze kerstgroep veel aandacht. Maar de beelden roepen ook vragen op. Wie is de beeldhouwer en hoe is de kerststal in de kerk gekomen? Waarom staat er een aap bij de stal?
Het antwoord op deze vragen was niet bekend.

Ben Dieker

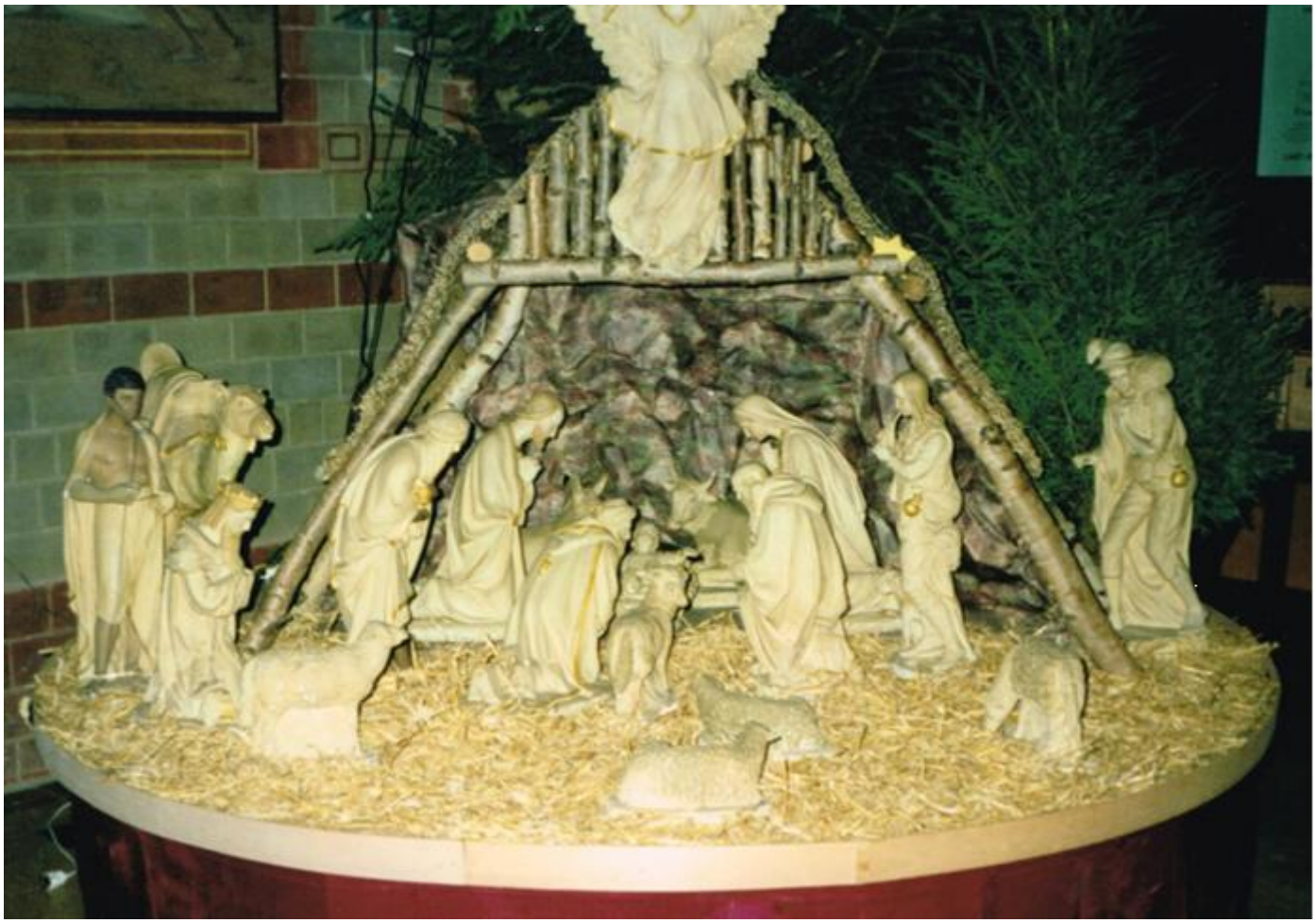
Waar: **Andijk (NH),** Maria Middelares van alle Genaden
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

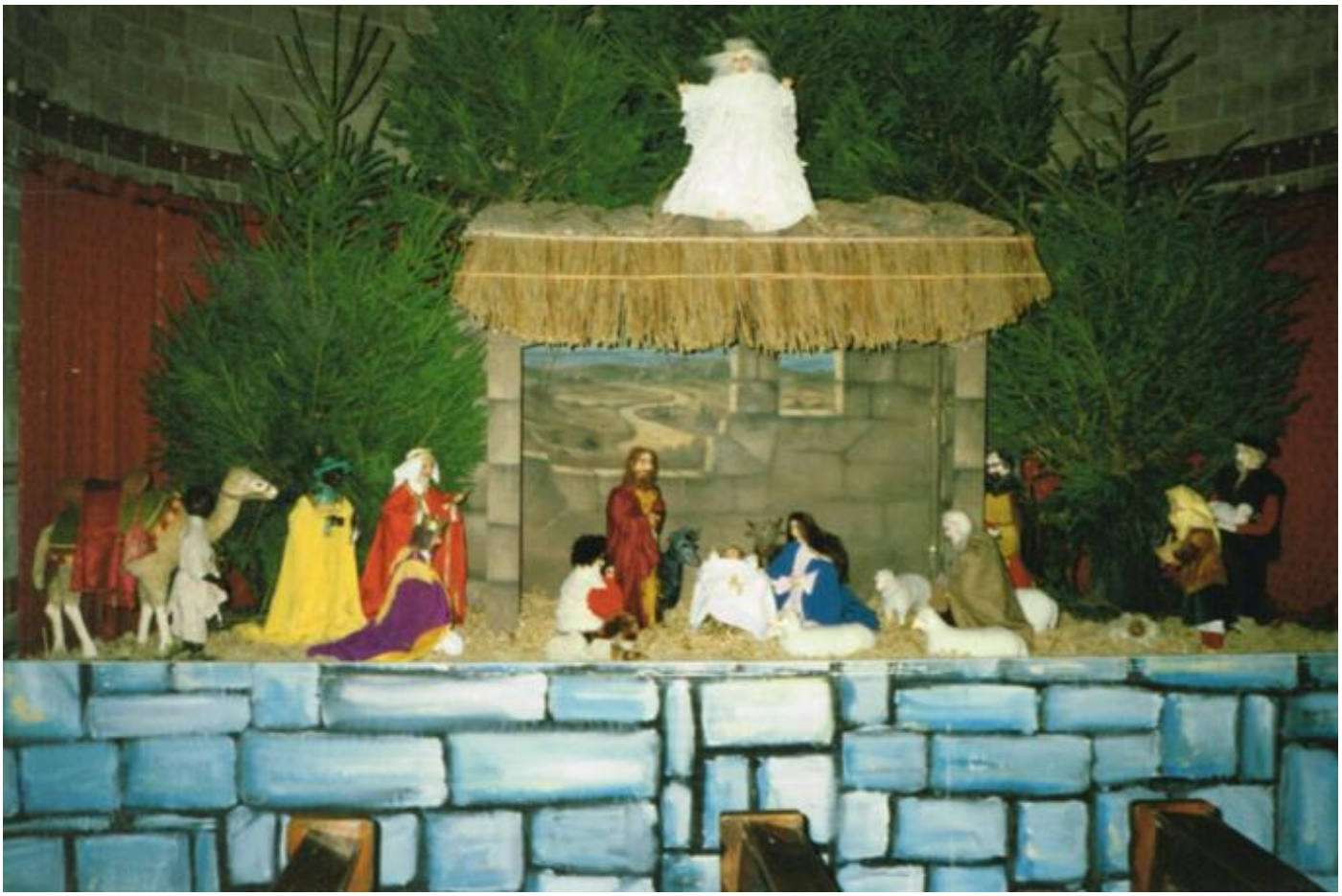
Waar: **Assendelft (NH),** St. Odulphus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Assendelft (NH),** St. Odulphus
Wat: Kerstgroep
Wie: Mevr. Huypen-Out
Wanneer: 1987
Afmetingen:
Materiaal: Fimo klei

Foto:

Waar: **Bakkum (NH),** Maria ten Hemelopneming
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bennebroek (NH),** Voormalige St. Jozefkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Maas
Wanneer: 2022
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto's: R. van Zijll

Waar: **Bennebroek (NH),** Lucia-Klooster
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Beverwijk (NH),** Agathakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2023
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Blaricum (NH),** St. Vitusk kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2022
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto: St. Vitus

De Kerststal van de Sint Vitus kerk is al bijna honderd jaar oud en verbeeldt het bijbels tafereel het geboortefeest van Jezus Christus in een stal tussen de dieren van het veld, waarbij naast Maria en Jozef ook de plaatselijke herders en de Wijzen uit het Oosten de pasgeboren Vredevorst eer bewijzen.

Waar: **Bloemendaal (NH),** Allerheiligst Sacrament
Wat: Kerstgroep
Wie: Parochianen
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bloemendaal (NH),** Allerheiligste Drie-eenheid
Wat: Kerstgroep
Wie: Alida van Leeuwen
Wanneer: 1964
Afmetingen:
Materiaal: Keramiek (chamotte klei) ca. 80 cm.

Aankleding door parochianen.
Gemaakt op initiatief van pastoor Olyrook. Opvolger pastoor Abeelen zette dit voort

Foto:

Waar: **Bovenkarspel (NH),** H. Martinus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Bovenkerk (NH),** H. Urbanus
Wat: Kerstgroep
Wie: J.E.M. van der Schoot – Franssen
Wanneer: 1961
Afmetingen:
Materiaal: Papier maché, haar engel is van één van haar kinderen. Aankleding stof.

Geschonken aan pastoor Nieuwe Wuene

Foto:

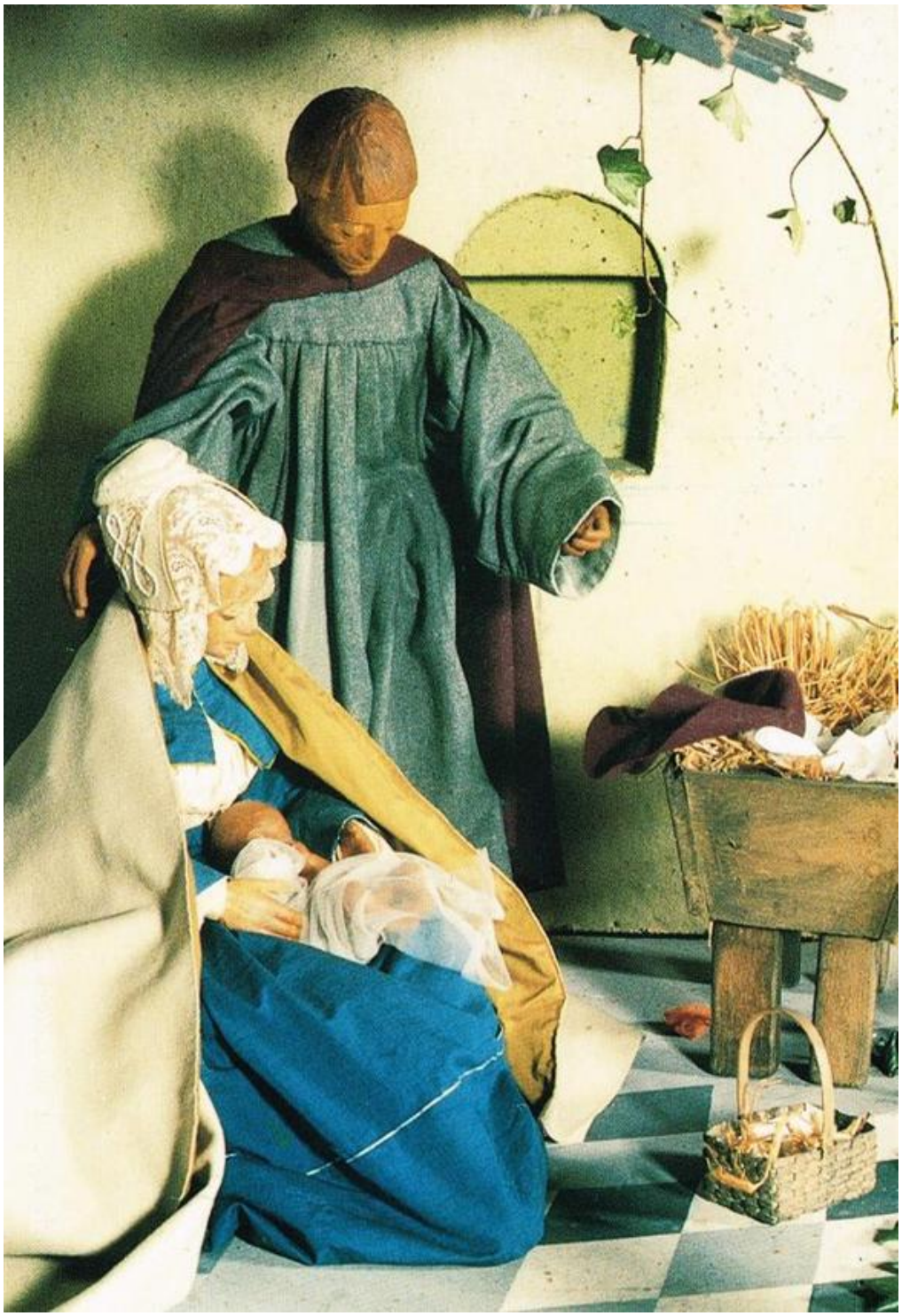
Waar: **Breezand (NH),** H. Johannes Evangelist
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bussum (NH),** St. Vitus kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Castricum (NH),** Pancratiuskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2022
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Den Helder (NH),** Christus Koning van de Vrede
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Den Helder (NH),** Christus Koning van de Vrede
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Den Helder (NH),** Petrus en Pauluskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2022
Afmetingen:
Materiaal: Gips gepolychromeerd

Foto: https://www.mariasterrederzee-denhelder.nl

Waar: **Diemen (NH),** Petrus Banden
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Driehuis (NH),** H. Engelmunduskerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Henry en Jaen Delin (HTD met T in H)
Wanneer: 1910
Afmetingen: Hoogte ca. 1 m.
Materiaal: Gips

Foto's:

◄ Foto ????

▲Merkteken HTD met T in H
▼ Foto 2023

Deze beelden dateren uit 1910, zijn vervaardigd van gips en komen uit Parijs, Frankrijk. De makers zetten hun merkteken en datum achterop de beelden, HTD met T in H 1910 (Henry en Jaen Delin 1910). Zo ook op die in Driehuis.
De beeldengroep is in 1916 aangekocht door Machiel Nijssen en echtgenote Maria Twisk en heeft tot 1924 bij hen op de boerderij gestaan in het wijkje Roozenstein. In 1924 heeft de weduwe de beeldengroep geschonken aan de toenmalige pastoor van de Meer. Vanaf die tijd hebben de kosters en vele vrijwilligers over de beelden gewaakt. Omdat de beelden van het kwetsbare gips zijn vervaardigd, zijn er in de loop van de jaren nogal wat beschadigingen ontstaan. De Engel is geheel gerestaureerd en teruggebracht in de originele kleuren en de Kameel heeft zelfs een jaar niet in de stal kunnen staan omdat zijn poten gebroken waren. Ook Maria, Jozef en het Kind zijn opnieuw schoongemaakt en gerestaureerd. De stal is de trots van de parochie en de moeite waard om te komen kijken en genieten van het vakmanschap van de makers.

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedraal (grote oude)
Wat: Diverse voorstellingen in en op de Kerstkapel
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto’s: Peter.M. Diemer

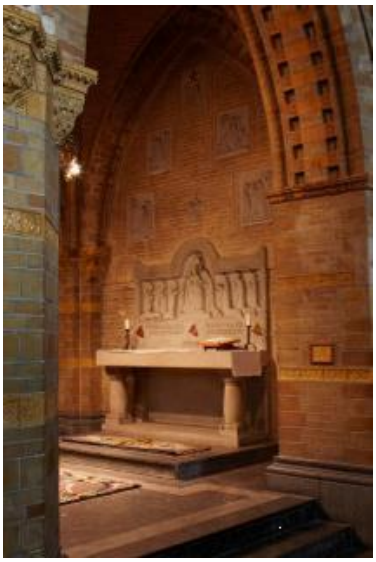

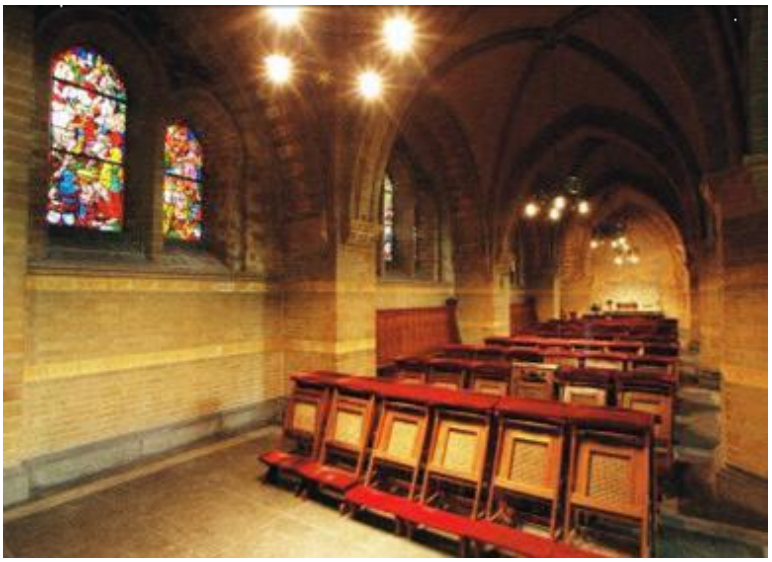
De kerk is gewijd aan de Heilige Bavo, de patroonheilige van de stad. De bouw begon in 1895 door Joseph Cuypers en kwam gereed in 1930. Op 2 mei 1948 is de Sint Bavokerk door Paus Pius XII tot basiliek verheven en is na de Sint Janskathedraal (Den Bosch) de grootste kerk van Nederland. De Grote of Sint-Bavokerk is gelegen aan de Grote Markt. De kerk werd oorspronkelijk gebouwd als een katholieke kerk. In 1559 werd de kerk de Kathedraal van het bisdom Haarlem, totdat de kerk na de Reformatie een protestants bedehuis werd. Erik Rutgers van Rozenburg vertelde het volgende over het Heilig Kerstmisgilde. Jhr. Rutgers was oud deken van het gilde en vervult nu de functie van secretaris (stoel 34). Het Heilig Kerstmisgilde is rond1317 met Kerst opgericht door aanzienlijke Haarlemmers om Christus te eren met zijn geboorte. Het bestaat dus al bijna 700 jaar en is daarmee het oudste gilde dat in Nederland nog bestaat. De oudste geschriften over het gilde dateren uit 1371. Het is een in ruw kalfsleer gebonden boekwerk, dat het 'Ruyche Boek' wordt genoemd. Doel van het gilde was om nooddruftige Haarlemmers te helpen. Het Gilde beheert nog steeds een Milddadigheidsfonds, want men wil de geboorte van Christus rond Kerstmis eren door het beoefenen van charitas in de vorm van giften. Van oorsprong is het gilde een broederschap. Er zijn 54 stoelbezitters. Men kon alleen toetreden als men gevraagd werd, of men werd stoelhouder door schenking of vererving. Het gilde had een eigen kerstkapel in de Grote of Sint-Bavokerk, doch het interieur werd op Sacramentsdag in 1578 zwaar beschadigd en de kerk werd in beslag genomen door de calvinisten. De gildeleden kwamen daarna bijeen in het Begijnhof en andere kerken voor het houden van een kerstmaal. In de eerste jaren was dat in een herberg, van 1480-1567 stelde het Haarlemse stadsbestuur de schepenkamer op het stadhuis hiervoor beschikbaar. Nadien aten de Stoelhouders in “de Oude Doelen”. Bij de maaltijden werden steeds dertien armen uitgenodigd, die door vier stoelhouders werden bediend. Dit aantal is niet toevallig gekozen, het is immers het getal van Jezus en zijn twaalf apostelen. Deze armen, die van goed gedrag moesten zijn, werden zorgvuldig geselecteerd. De gildebroeders zelf hielden ook van feesten, want drie dagen duurde in de regel hun bacchanaal, dat ze daarna hielden. Toen in 1920 de nieuwe Kathedrale Sint Bavo klaar was, werd een familiekapel overgenomen en had het gilde weer de beschikking over een eigen plaats. Vroeger was de bezetting van het gilde duidelijk beperkt tot Haarlemmers, maar nu zijn er ook stoelhouders die woonachtig zijn in andere delen van Nederland of België.

Mochten er geen nazaten zijn, dan komt het bestuur van het gilde met een voordracht. Van oorsprong waren de 54 stoelen gelijkelijk verdeeld over 27 mannen en vrouwen. De mannen zijn nu iets in de meerderheid. Om de onderlinge band tussen de stoelhouders te onderhouden, wordt er twee maal per jaar een bijeenkomt gehouden. De eucharistie wordt aan het eind van de ochtend gevierd, waarna genodigden zich begeven naar een door de secretaris uitgezochte eetgelegenheid. Tijdens deze bijeenkomst is er regelmatig een gastspreker. Soms brengt men een bezoek aan Haarlemse hofjes of een rondleiding langs de restauratie van de Kathedrale Sint Bavo.
De liefdadigheid heeft tegenwoordig een meer eigentijdse vorm gekregen, er worden nu subsidies aan charitatieve instellingen gegeven. Men moet dan denken aan extra ondersteuning voor een hospice, of bedevaarten voor inwoners naar Lourdes. De stoelen in de kapel zijn nu banken geworden. Het gilde streeft er naar om weer stoelen te plaatsen met op elke stoel een koperen plaatje met het stoelnummer en de naam van de gildebroeder er op. Boven op de Kerstmiskapel staat de os. Het altaar in de Kerstmiskapel is ontworpen door Mari Andriessen. De glas in loodramen zijn van Han Bijvoet. De glazenier van de St. Bavo.

▲Herders in het veld

Aanbidding door de herders►

▲Aanbidding door de Driekoningen

Voor meer informatie zie ook https://heiligekersrmisgilde.nl

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedraal (grote oude)
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

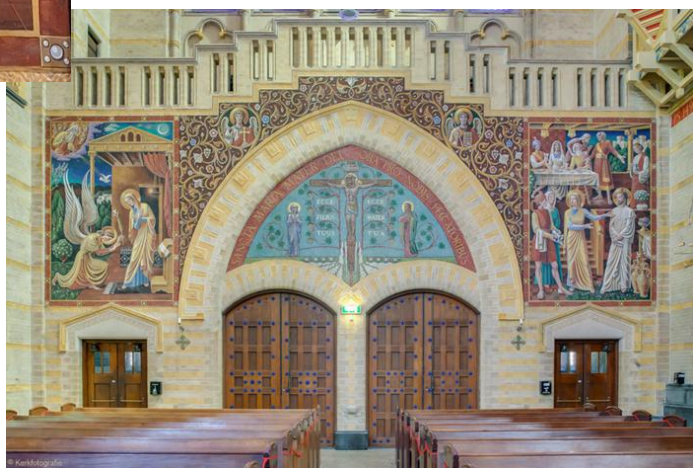

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Muurschildering
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto’s: Marit Diemer - Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in Lood
Voorstelling:

- Bevel van Keizer Augustus
- Geen plaats in de herberg

Foto: Marit Diemer - Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Verkondiging geboorte Jezus aan de herders in het veld

Foto: Marit Diemer - Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Aanbidding door de herders

Foto: Marit Diemer - Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Aanbidding door de Driekoningen

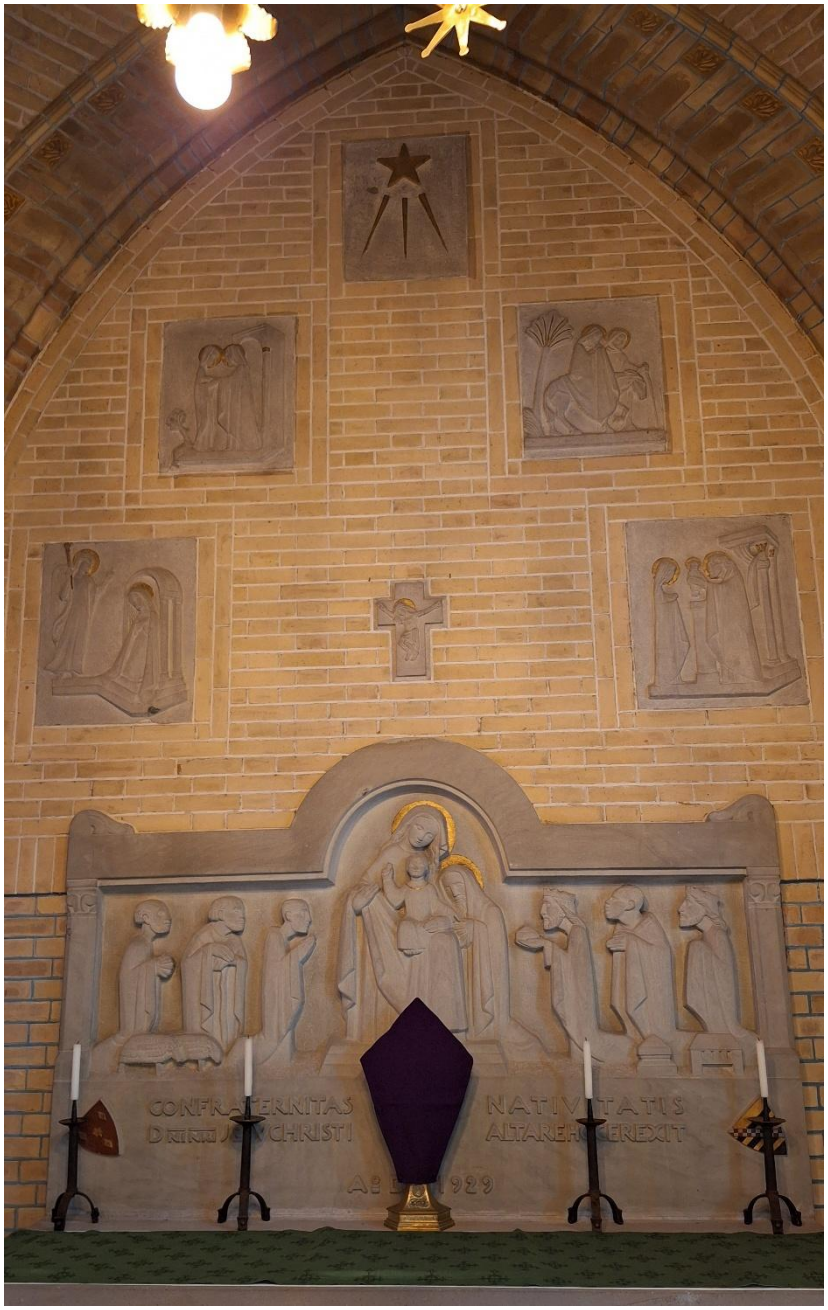
Foto: Marit Diemer - Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Maria altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie, Ster, tocht naar Bethlehem, opdracht in de tempel.
- Aanbidding door herders en Driekoningen

Foto: Marit Diemer – Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Jozef altaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Verloving Maria met Jozef
- Dromen van Jozef

Foto: Marit Diemer – Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Kazuifel
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Stof geborduurd
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: Marit Diemer – Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk
Wat: Kazuifel
Wie:
Wanneer: Vlaanderen, 16de eeuw
Afmetingen:
Materiaal: Stof met Aurifriezen, geborduurd met goud en zijde
Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie, Droom van Jozef, Geboorte van Christus, Besnijdenis in de tempel, aanbidding van de Driekoningen, Opdracht in de tempel, vlucht naar Egypte

Foto: Marit Diemer – Kunnen

Waar: **Haarlem (NH),** voormalige Kleverparkkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Gemaakt door parochianen
Wanneer: 2001
Afmetingen: 90 cm.
Materiaal: Papier-maché, stof

In ….. overgedragen aan de vereniging “Vrienden van de Kerstgroep” - Nederland in verband met sluiting van de kerk. Na restauratie in …. door Mevr. …. in 2010 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland.

Foto’s Anita Lankhuijzen

Waar: **Haarlem (NH),** H. Adelbertus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** Antonius van Padua
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** Verzorgingshuis Jacob in de Hout
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** H. Joseph
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** Mariakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** Moeder van de Verlosserkerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH), H. Johannes de Doper**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** H. Pastoor van Ars
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** H. Pastoor van Ars
Wat: Kerstgroep
Wie: Tegelen
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: geglazuurd keramiek

Foto:

Waar: **Haarlem (NH),** Voormalige H.H. Petrus en Paulus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto’s:

Waar: **Heemskerk (NH)** H. Laurentius
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Marcel Tuinstra

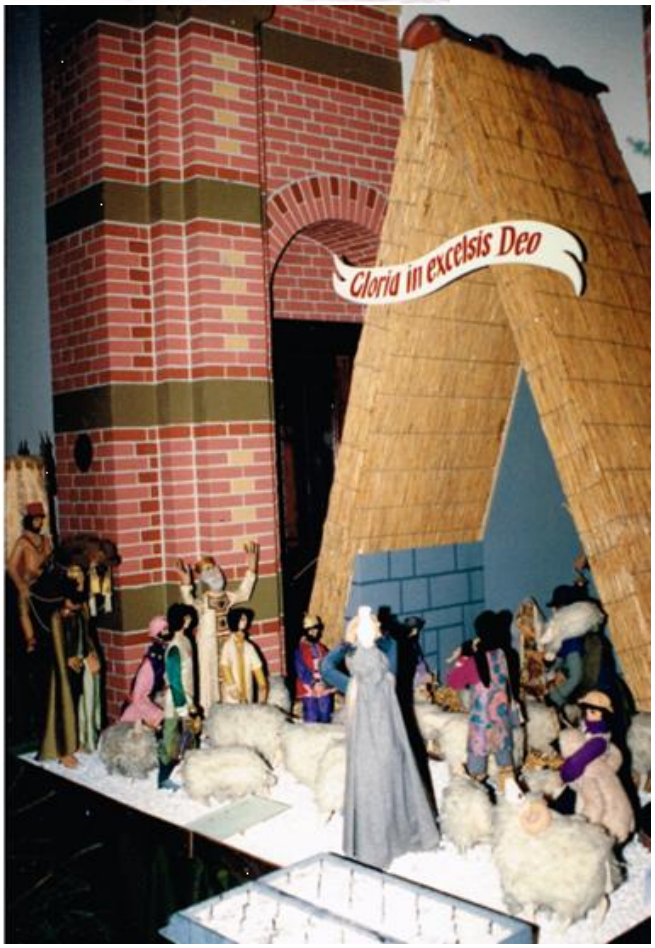

Heemskerk, 16 november 1995.

De kerststal in de parochie van de H. Laurentius te Heemskerk is gemaakt in de jaren 1970 t/m 1972. Elk jaar werden er nieuwe figuren bij gemaakt. De kerststal is ontworpen en gemaakt door de Heer J. Schalkx te Beverwijk. Hij was leraar aan de R.K.Pedagogische school aldaar en was ook een kunstzinnig tekenaar en schilder. In totaal heeft hij 27 afbeeldingen gemaakt en de kosten bedroegen ƒ 4.500,00 gulden.
Om het een en ander te kunnen bekostigen werd een loterij actie gehouden en bij Kerkeveilingen werden goederen verkocht t.b.v de kerststal, ook werd schapenwol geschonken.
5x Keer is de kerststal onderwerp van bespreking geweest in de veergaderingen van het Kerkbestuur. Daarbij is gebleken dat er ook een "Comité uitbreiding Kerststal" bestond.
Om het nu compleet te maken volgt een specificatie van de kosten:

Een koning	ƒ 275,00	3 Geschenk dragers	ƒ - 600,00
Een koning	- 250,00	14 schapen à 35,00	- 490,00
Een koning	- 275,00	Kameel met drijver	- 854,00
St. Jozef	- 250,00	Bijkomende kosten	- 109,38
H.Maria met kind	- 275,00	Rekening v.d. Laan	- 118,25
Herderin	- 250,00	Rekening J. Wiskes	- 272,30
Oude herder met schaap	- 175,00		
Jonge herder met fluit	- 175,00		

Wil Dufrenne

Waar: **Heemskerk (NH)** H. Mariakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

De kerstgroep is afkomstig van de Regina Caeli kerklocatie in Beverwijk

Waar: **Heemstede (NH),** St. Bavokerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH),** St. Bavokerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH),** St. Bavokerk
Wat: Fragment Kerstgroep
Wie: Frans Balendong
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Joke Ruijsenaars.

Waar: **Heemstede (NH),** St. Bavokerk
Wat: Ramen
Wie: Han (Henricus Alphonsus) Bijvoet (14-02-1897 / 18-10-1975)
Wanneer: 1949
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling Linker raam naast het midden van beneden naar boven:

- Annunciatie
- Aanbidding driekoningen
- Vlucht naar Egypte
- Heilige Familie in Nazareth

Foto's:

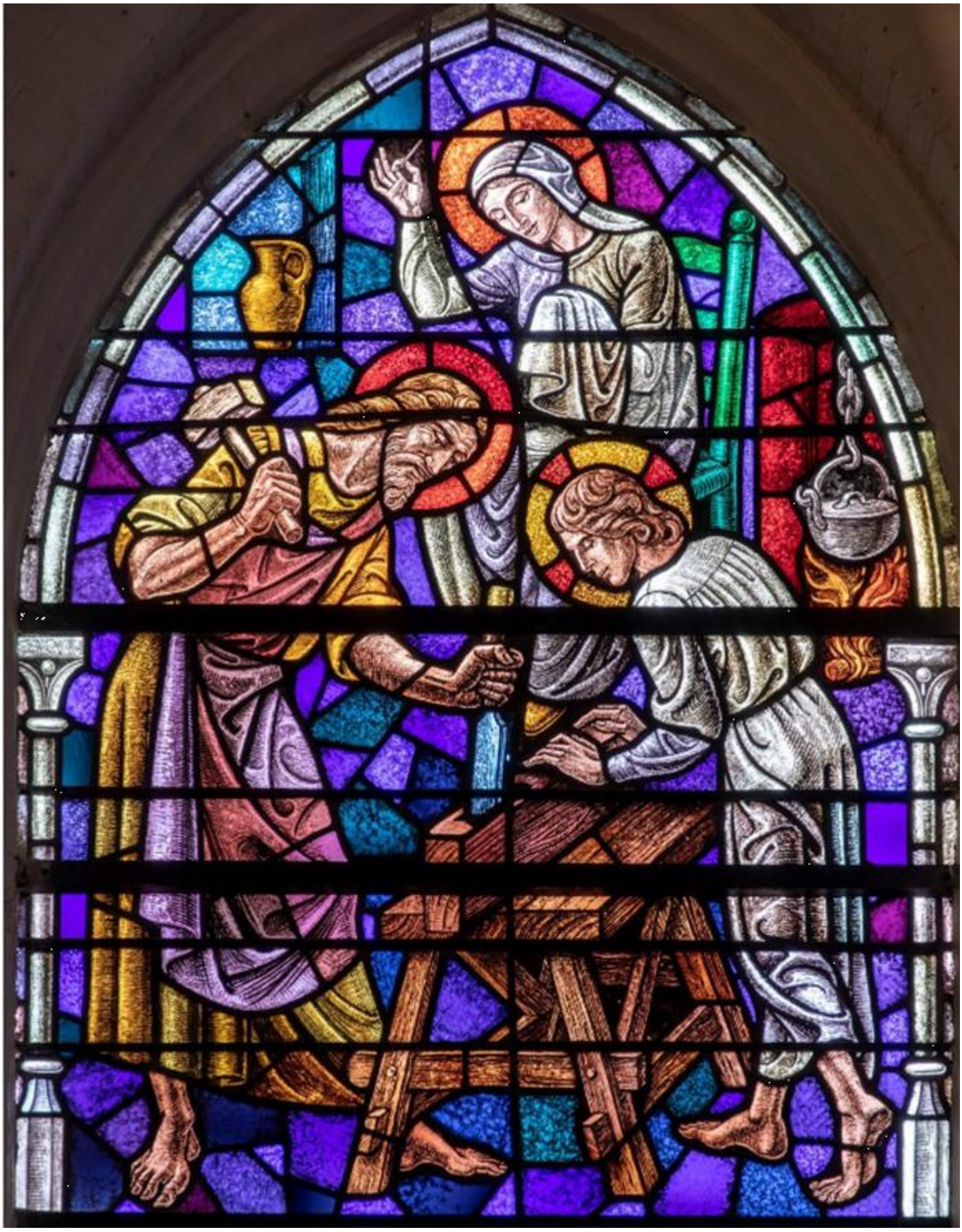

De drie ramen achter hert hoofdaltaar geven de Kerstkring, Paaskring en Pinksterking weer. De ramen zijn in 1949 geplaatst, nadat na de oorlog de zwaar beschadigde kerk eerst was hersteld met medewerking van de parochianen/ Met de jaarlijkse zogenaamde "Kerkbollenveiling" en speciale collectes, kwam het benodigde geld bij elkaar. In 1947 vroeg het Kerkbestuur aan de kunstenaar Han Bijvoet om een ontwerp te maken. Hij kreeg ook de opdracht om het ontwerp uit te voeren. Eén van de apostelen op de ramen moest een sterke gelijkenis vertonen met de toenmalige pastoor. Want er bestaat een briefje van het kerkbestuur met de volgende tekst: "Zeer Geachte Heer Bervoet, Hierbij gaat het portret van onze pastoor Chr. W. van Mierlo. Misschien kunt U het gebruiken by het verwerken van een der Apostelfiguren; anders maakt U wel telephonis een afspraak met onze herder."
Voor meer informatie over de maker Han Bijvoet zie https://www.bijvoet.org

Waar: **Heemstede (NH),** St. Bavokerk
Wat: St. Jozefaltaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Hout,
Voorstelling:

- Geboorte

Foto: Joke Ruijsenaars

Waar: **Heemstede (NH),** O.L. Vrouw Hemelvaart
Wat: Antependium
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Stof geborduurd
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto: Ad van Baarle

Waar: **Heemstede (NH),** O.L. Vrouw Hemelvaart
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH),** Overbos
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH),** Mariënheuvel
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH),** Mariënheuvel
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

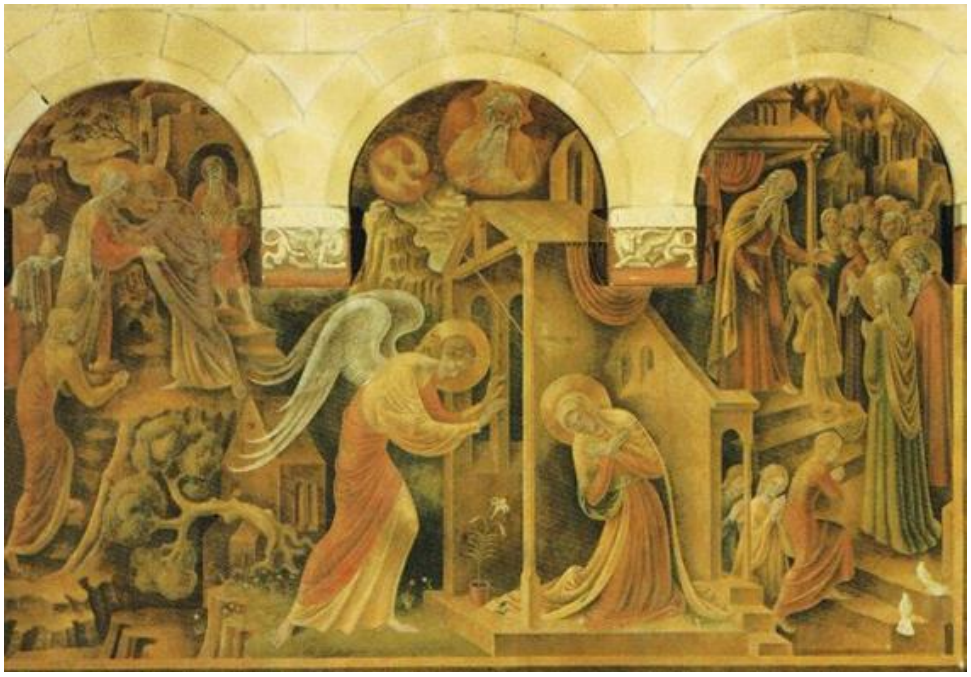
Foto:

Waar: **Heiloo (NH),** O.L. Vrouw ter Nood
Wat: Muurschilderingen
Wie: H. Bijvoet
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie
- Aanbidding door de Herders

Foto’s:

Waar: **Hilversum (NH),** O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kerstgroep
Wie: J.E.M. van de Schoot – Franssen
Wanneer: 1961
Afmetingen:
Materiaal: Hoofden handen papier maché haar van kinderen Aankleding stof

Geschonken aan pastoor Louten

Foto:

Waar: **Hippolytushoef (NH),** H. Hippolytus
Wat: Kerstgroep
Wie: Grossé - Brielaum, Brussel
Wanneer: 1933/1937
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Aangeschaft door pastoor de Wildt. Knikengel is van 1927

Foto:

Waar: **Hoofddorp (NH),** Johannes de Doper Kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Hoofddorp (NH),** Johannes de Doper Kerk
Wat: Kerkdeur
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: brons
Voorstelling:

- Ontmoeting Maria en Elizabeth

Foto: Peter M. Diemer

Waar: **Hoofddorp (NH),** Bijbelse tuin
Wat: Beeldengroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: brons
Voorstelling:
- Heilige Familie Jozef, Maria met kind Jezus en haar moeder Anna

Foto: Peter M. Diemer

Waar: **Hoorn (NH),** De Opdracht
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto’s:

Waar: **Hoorn (NH),** H.H. Cyriacus Fransiscus kerk
Wat: Raam
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Krommenie (NH),** St. Petruskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Krommenie (NH),** St. Petrus
Wat: Hoofdaltaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Annunciatie
- Geboorte

Altaar afkomstig uit de O.L.V. Geboorte, Wormerveer (2020)

Foto: Cobi Neeft

Waar: **Krommenie (NH),** St. Petruskerk
Wat: Ramen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Annunciatie ?,
- Visitatie ?
- Geboorte

Foto: Cobi Neeft

Waar: **Laren (NH),** St. Jansbasiliek
Wat: Kerstgroep
Wie:. Van Paridon
Wanneer: +/- 1978
Afmetingen:
Materiaal: Gips
Voorstelling:

Foto’s: o.a. Frans Schaapherder

Kerststal van de Basiliek

We werden meegenomen naar de zolder, ergens achteraan boven de sacristie. Daar in een kast, goed verpakt stonden de oude en gerestaureerde beelden van de kerstgroep. Ieder van ons had een eigen herinnering aan de beeldengroep uit onze jeugd. Ik was altijd gefascineerd door de totaliteit van de kerstgroep en vooral van de dieren en het prachtige beeld van de kameel. Het kindje is nog heel mooi, maar het gezichtje is net niet dat van een baby. Maar misschien had de kunstenaar er al het leed van de wereld in willen uitdrukken. Alle beelden, die we zagen vonden we prachtig. Enige jaren geleden zijn ze allemaal gerestaureerd door Carla Bierlaagh. Ze vertelde dat ze er twee jaar mee bezig was geweest. Iedere keer een paar uurtjes omdat eerst gips voor de ontbrekende of kapotte ledematen moest worden aangebracht, geplamuurd, dan eerst drogen, daarna moest er worden geschuurd en geschilderd. En als laatste nog het aflakken.

Op onze vraag, wie de kunstenaar was en hoe oud de beelden waren, vertelde Frans dat de beelden destijds gekocht waren bij het bedrijf van Paridon. Het bedrijf maakt al sinds 1800 beelden maar de winkel is er pas vanaf ± 1920. De kerstgroep zal dus met grote waarschijnlijkheid in de destijds net geopende winkel zijn gekocht of mogelijk al veel eerder bij het atelier in opdracht besteld. Overigens heet de winkel nu geen van Paridon meer maar ‘Abdij van Egmond’. Volgens een artikel uit het archief van de Bel van 29 december 1978 stond de beeldengroep echter al in de oude St. Janskerk (Waterstaatskerk) en is in de zeventiger jaren van zolder gehaald en weer helemaal opgeknapt door koster Louis van Os en de familie van Aken, die op de Dammaat woonde. De “nieuwe” stal is ongeveer 30 jaar geleden gemaakt. De eerste stal, was heel smal, daar konden alleen de kribbe en Jozef en Maria in staan! In de tussenliggende periode is gebruik gemaakt van een ‘modernere’ kerststal, een groep die bestond uit in gewaden aangeklede beelden conform een gelijkende groep in de Goeder Herderkerk. De groep van de Goede Herder is nu bij Theodotion, het is niet bekend waar die groep uit de Basiliek terecht is gekomen.

Frans vertelde dat er een groep mensen is, die speciaal ieder jaar de kerstgroep opstelt. Om te beginnen heeft Peter Bakker de stal gemaakt en Clemens de Wit het rieten dak. Frans Bierlaagh, Kees Kleier, Kees van de Weerd, Carla Bierlaagh en Cosja Opmeer richten de stal in met de beelden een tevens wordt in de omgeving van de stal het landschap aangekleed. Ook wordt er elk jaar een kerstboom van ca. 8 m. hoog in de kerk geplaatst door Leo Vos en Paul van de Zwaan.

Asiel
Het is al weer enkele jaren geleden dat de mensen die de beelden weer inpakken en wegzetten, tussen hun veestapel een hert als verstekeling tussen de schapen vonden. Bambi hoort inmiddels helemaal bij de groep. Nieuwsgierig als we zijn zouden we graag willen weten wie hem daar heeft neergezet. Reacties graag naar de redactie.

Historische Kring Laren
https://www.historischekringlaren.nl

Waar: **Limmen (NH),** H. Cornelius kerk
Wat: Schilderij
Wie: Hendrick Bloemaert (1601-1672)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Doek
Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Monnickendam (NH),** Fluwelen Burgwal t.o. nr. 5
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorsatelling:

- Annunciatie

Foto: Gevelstenen in Nederland van Gertrudis A.M. Offenberg. Uitgegeven door Waanders in 1986. ISBN 9066300655 of Bijbel in steen, vroomheid aan Nederlandse gevels door Herman Souer. Uitgegeven door het NBG-Heerenveen in 2008. ISBN 9789089120083

Deze gevelsteen is te vinden: Fluwelen Burgwal t.o. nr 5, Monnickendam. De aartsengel Gabriël brengt Maria de blijde boodschap. De lelies in zijn hand staan voor reinheid. De kleuren symboliek van de kleding: Rood voor liefde, lijden en offer. Wit is een verwijzing naar maagdelijkheid, liefde, goedheid en waarheid. Blauw staat voor kuisheid, hoop en oprechtheid.
De bijbehorende tekst bij deze steen Lucas 1: 26-31
In de zesde maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazareth, tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David en de naam der maagd was Maria. En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u. Zij ontroerde bij het woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. En de engel zeide tot haar: Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. En zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven.

Waar: **Monnickendam (NH),** Noordeinde nr. 95
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Steen
Voorstelling:

- AnnunciatieNaar gravure van Pieter H. Schut, Maria Boodschap

Foto’s:

Waar: **Monnickendam (NH),** H.H. Nicolaas en Antonius
Wat: Kerstgroep met stal
Wie: Fluminalis
Wanneer: 1994
Afmetingen: 0,83 / 1 meter
Materiaal: Terra-cotta. Dieren: Cartonnière (houtvezel)

Foto's:

De inmiddels overleden heer H. Rood schreef over deze kerstgroep;
Door de Pastoor van onze parochie kreeg ik het verzoek te reageren op een oproep van U een foto met gegevens over de Kerststal met groep, die we bezitten in onze parochie aan U op te sturen. Ongeveer 3 jaar geleden heb ik telefonisch contact met U gehad omdat ik op zoek was naar een os, ezel en kameel om de groep die wij toen bezaten uit te breiden. Via een adres die ik van U kreeg, dat van Pastoor Goedhart, heb ik het adres van de firma "Fluminalis" gekregen waarmee we contact hebben opgenomen. Om de oude groep die wij hadden, uit te breiden met dieren was praktisch niet mogelijk en dus werd er besloten de oude groep te vervangen voor een geheel nieuwe Kerstgroep. De gegevens over deze groep heb ik bij deze brief ingesloten. De kosten van deze groep zijn geheel bijeengebracht door de R.K. Handwerkclub en 2 Rommelmarkten ten bate van. De Kerststal is door ons zelf gemaakt. Wij hebben dus een vrij nieuwe Kerstkribbe maar waar wel een verhaal aan vast zit. Toen wij vorig jaar enige tijd voor Kerstmis geld over hadden om onze nieuwe Kerstgroep compleet te maken (we misten nog een engel en wat schaapjes) zijn we +/- 1 Km van Batenburg met onze auto met 4 personen er in over de kop geslagen en van de dijk afgerold. Gelukkig is het wonder bij wonder vrij goed afgelopen, slechts één persoon moest met gebroken ribben in het ziekenhuis blijven. De rest ging met de takelwagen, maar zonder engel en schaapjes terug naar Monnickendam. Gelukkig kon Kerstmis 1994 alsnog gevierd worden met een complete groep. Hopende U met de foto en de andere gegevens van dienst te zijn geweest, verblijf ik met vriendelijke groeten, H. Rood" Wordt elk jaar in de kerk opgesteld echter wel in een nieuwe stal.

Foto van de kerstgroep met stal uit 1994. Foto kerstgroep met huidige stal hebben wij helaas nog niet kunnen bemachtigen.
De opdrachtbevestiging voor de kerstgroep van Fluminalis 24-2-1994.
18 eenheden; Jozef-Maria-Jezus in kribbe; 3 herders, 3 koningen, drijver en kameel; 5 schapen; os en ezel. Hoogte 83 cm. kameel 100 cm. Materiaal hoofden en ledematen: terra-cotta. Dieren: cartonnière (houtvezel). Alle figuren volle lijven, stabiel, alle plooien vastgezet; diverse attributen, w.o. goud, wierook en myhrre. Kompleet f 6.000,-- excl. 17,5 % BTW.

Fluminalis
church interiors
HOLLAND

Verkoop en correspondentie:
Grootestraat 38a - 40
6534 AD Hateburg
Tel. 08874 - 1693

Expositie en opslag:
Herkpad 2
6531 AA Heresen
Tel. 08874 - 2341

[redacted]
7141 CL MONNICKENDAM.

Haterburg 24.02.94.

Betreft: Kerstgroep.

Zeer geachte Heer,

Hiermee bevestigen wij ons telefoongesprek d.d. 23.02.94.

De door U bedoelde kerstgroep bestaat uit 18 eenheden:
Jozef-Maria-Jezus in kribbe; 3 koningen, drijver en kameel;
3 herders, 5 schapen en een ezel.
De stalhoogte bedraagt ongeveer 83 cm; kameel ongeveer 100 cm.

Materiaal: hoofden en ledematen: terra-cotta;
dieren : cartonnière (houtvezel)
alle figuren volle lijven, stabiel, alle plooien vastgezet;
diverse attributen, w.o. zand, wierook en myrrhe.

Prijs en levering: Complete groep inclusief kledingbrozen,
inclusief kazuyen f 6000,--.
Prijs excl. 17,5% BTW.
Betalingsvoorwaarden: betaling binnen 21 dagen na factuurdatum.
Levering: in overleg, doch op dringend verzoek binnen 2 weken.

Wij hopen U alvast voorlopig van dienst te zijn geweest.

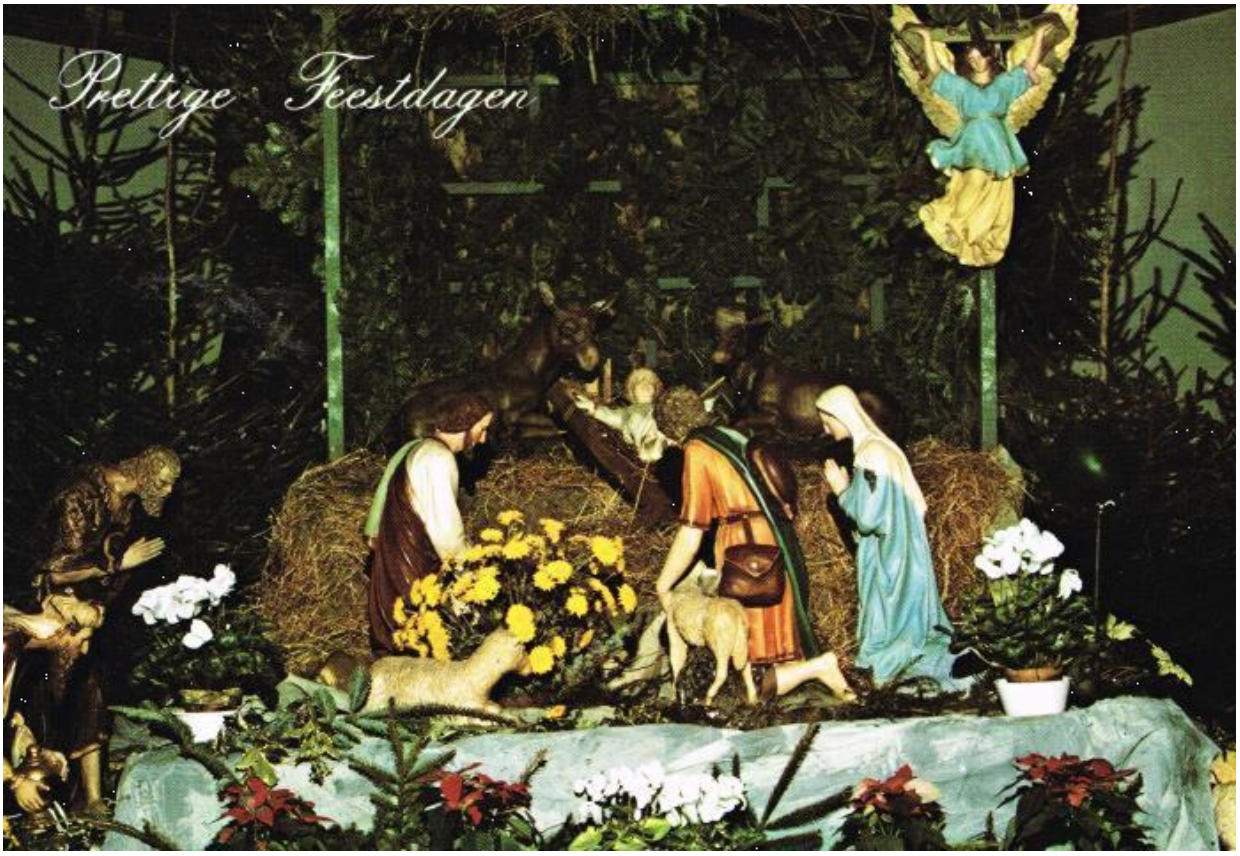
Hoogachtend,

Jan H. Leferink.

Handelsregister K.v.K. Nijmegen nr. 25544 - Bankrelatie Amro Wijchen nr. 12.15.08.517

Waar: **Nes aan de Amstel (NH),** St. Urbanus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto's: M. De Bordes

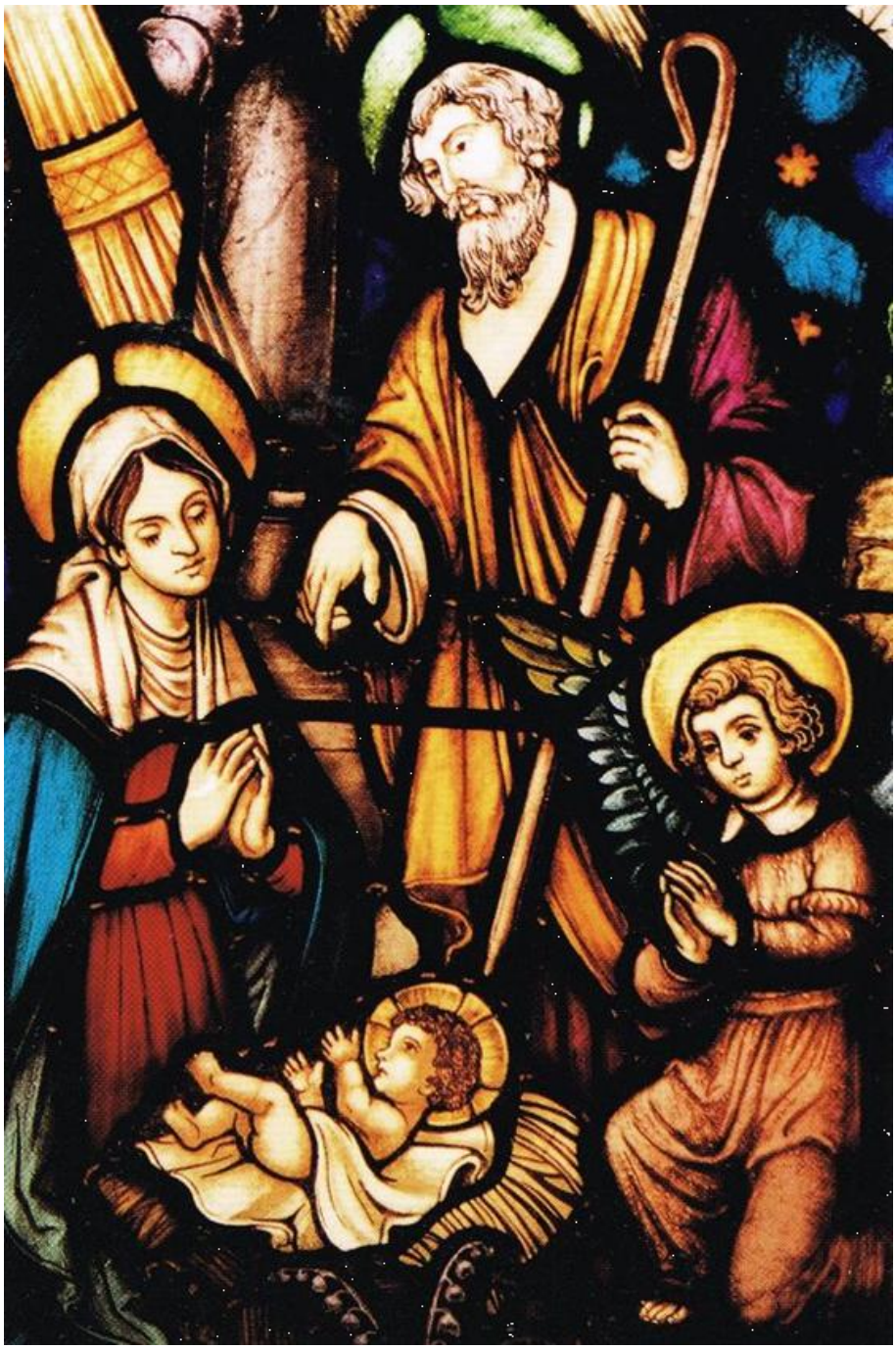

Waar: **Nieuw-Vennep (NH),** O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Raam
Wie: Nicolas Roermond
Wanneer: 1929
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling:

- Geboorte

Foto: J.W.M. Lange

Waar: **Nieuw-Vennep (NH),** O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto’s:

Waar: **Onderdijk (NH),** H. Gerardus Majella
Wat: Kerstgroep
Wie: Stal van pastoor van der Meu
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Oudorp (NH),** H. Laurentius
Wat: Kerstgroep (20 beelden)
Wie: GJV
Wanneer: +/- 1922
Afmetingen: 80 cm
Materiaal: Gips gepolychromeerd

Foto

Voormalig mede oprichter en lid van de Vereniging “Vrienden van de Kerstgroep” - Nederland alsmede voorzitter van de Afdeling Noord-Holland, pastor Piet Wijnker, schreef in november 1995 alle parochiebesturen in het Bisdom Haarlem aan om informatie en beeldmateriaal van kerstgroepen te verzamelen.
Van pastor Joris de Boer, ook mede oprichter van de Vereniging “Vrienden van de Kerstgroep” - Nederland, ontving hij in januari 1997 een reactie met informatie over de kerstgroep in Oudorp.

Deze briefwisseling vindt u op de volgende bladzijden.

Aan: Parochiebesturen in het Bisdom Haarlem
Van: Vereniging "Vrienden van de Kerstgroep"
- Nederland - afdeling Noord-Holland
Dd.: 28 november 1995

Geacht Bestuur,

Sinds 15 november 1993 bestaat in ons land de "Vereniging Vrienden van de Kerstgroep - Nederland -". De Noordhollandse leden vormen binnen die landelijke vereniging een eigen afdeling.
Hun doel is het doel van de landelijke vereniging (zie bijgesloten folder), maar zij wil tevens bijdragen aan het behoud en kennis van kerstgroepen en kerstgroep-collecties in Noord-Holland.
Het bisdom Haarlem is intussen bereid gevonden rechtspersoon te zijn voor de afdeling, zodat Kerstgroepen aan haar bij testament vermaakt kunnen worden. Het bisdom stelde ook opslagruimte ter beschikking op "Hageveld".
De leden van de afdeling hebben het op zich genomen de groepen te exposeren.

Het nieuwste initiatief van de afdeling is:
het inventariserend in kaart brengen van de Kerstgroepen van de parochies in ons bisdom.
Daarom schrijven wij deze brief aan u.

1. Zou u voor ons in de komende Kerstdagen een foto willen maken van uw Kerstgroep(en) en die willen opsturen aan ons.
2. Zou u - op de achterkant van uw foto - uw Kerstgroep willen beschrijven met - voorzover dat mogelijk is - de volgende gegevens:
   - Land van herkomst: .....
   - Kunstenaar/atelier:.....
   - Materiaal, waarvan zij gemaakt is:.....
   - Jaar, waarin zij gemaakt is:.....
   - Jaar (jaren), waarin ze werd verworven:.....
   - (Eventueel) prijs van aanschaf:.....
   - Nadere bijzonderheden:.....
     (zoals: voor de Maria-figuur stond de toenmalige huishoudster.....
     model of andersoortige bijzonderheden)
   - Eigendom van de parochie.....
     te.....

U zou ons zeer terwille zijn als u dit voor ons zou willen doen.

Wij - van onze kant - zullen dan trachten in de toekomst daaraan enkele publicaties te wijden in "Samen kerk".

Met vriendelijke groet en
hartelijke dank voor uw moeite in deze,

namens "Vrienden van de Kerstgroep"
- afdeling Noord-Holland -

P.N. Wijnker

Pastor P.N. Wijnker
Krakeling 5
2121 BK Bennebroek

Bijlage: folder

Oudorp 2 januari 1997

Betreft : Uw brief dd. 28 november 1995

Geachte Pastor P.N.Wijnker

Het is nu ruim 1 jaar geleden, dat u ons een brief stuurde met het verzoek gegevens te verstrekken over onze kerstgroep.

Door onbekende oorzaak is deze brief verdwenen en nu met Kerstmis weer boven water gekomen. Wij proberen ons nu te haasten deze brief alsnog te beantwoorden hoewel haast in deze wat overdreven is.

Wat de gegevens over deze Kerststal betreft kunnen wij zeer weinig boven water krijgen. Wij weten dat hij zo'n 75 jaar oud is maar het land van herkomst en het atelier waar hij vervaardigd is, is ons niet bekend. Misschien kunt u ons hierover wat meer vertellen en heeft u een soortgelijke groep in uw verzameling. Deze groep bestaat uit 20 beelden. De grootte van de staande beelden is ongeveer 80 cm. De knielende figuren zijn ongeveer 62 cm.De Kameel is 97 cm lang en 80 cm hoog. De groep is van gips vervaardigd.Op de foto staat een knikengeltje , die niet tot de groep behoort.
De groep is eigendom van de Laurentius parochie Herenweg 77/79 1829 AC Oudorp (Alkmaar) Het pastorale team bestaat uit : Zr.R.Hoff - Pastor D.Braakman - tel. 072-5113617

Een leuk detail is het feit dat het precies 20 jaar geleden is dat er stemmen opgingen om deze groep weg te doen en een moderne aan te schaffen. De groep was zo gehavend dat hij met Kerstmis niet meer geplaatst kon worden. We hebben ons er toen sterk voor gemaakt het nog een jaar aan te zien. In dat jaar is er heel wat gebeurd. Alle beelden zijn gerestaureerd en er is een nieuwe stal gebouwd. Het waren vooral de oudere mensen, die na dat jaar lieten blijken dat zij zeer gehecht waren aan deze oude kerstgroep en blij waren dat de vervanging niet was doorgegaan.

Pastor ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest en misschien hoor ik nog iets meer van u over deze groep, die mij zeer na aan het hart ligt.

Met vriendelijke groet
Hoogachtend

J.B.M.de Boer
Lekstraat 13
1823 EW Alkmaar
tel.072-5120234

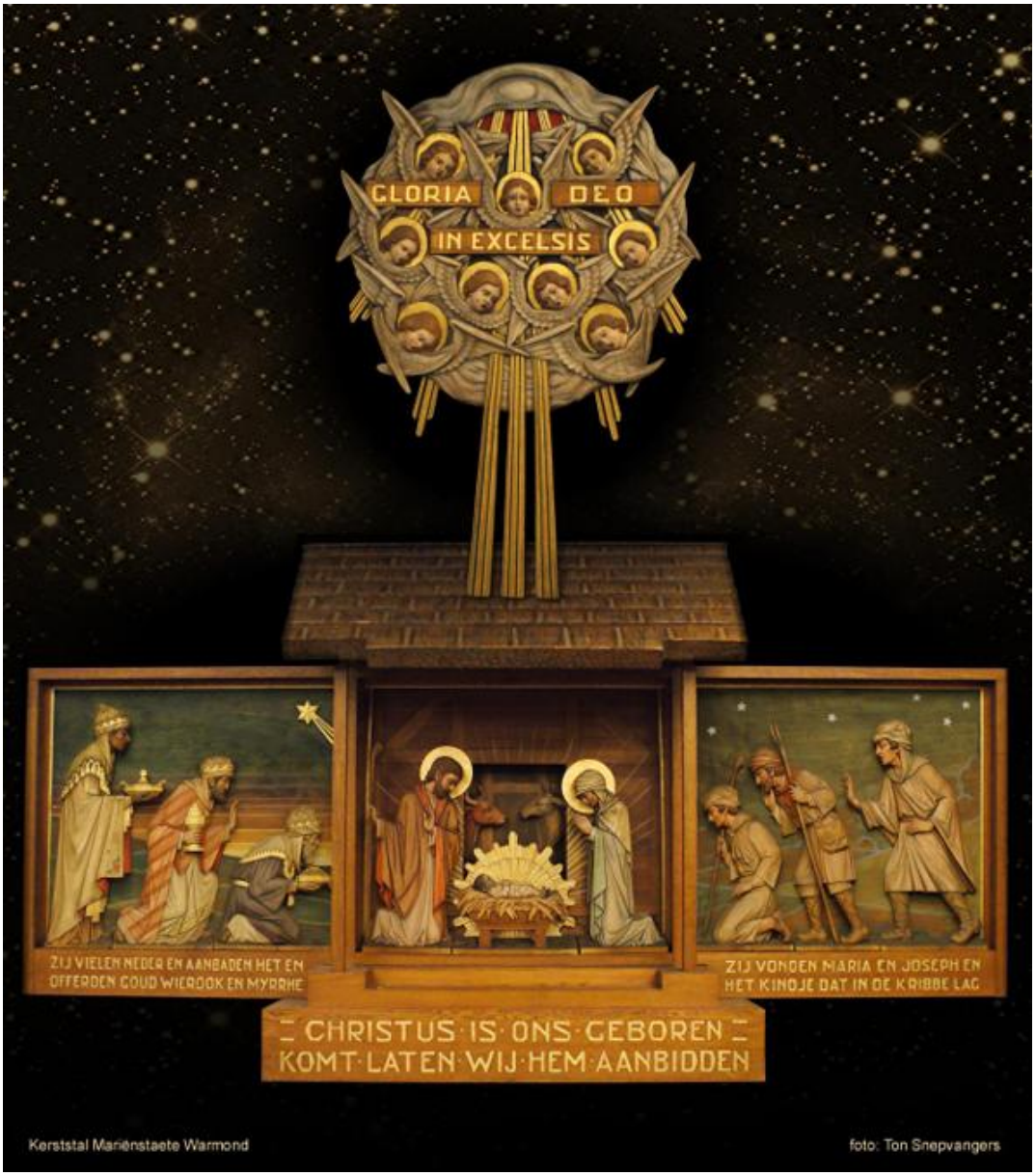
Zegel op het voetstuk van het beeld.

Waar: **Overveen (NH),** O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kersttriptiek
Wie: Gerhard Jansen
Wanneer: 1929
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Aanbidding door de herders

Foto: Ton Snopvangers

Deze voormalige kerstgoep uit de O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangen kerk is via.Warmond, Catharijneconvert Utrecht nu in het Heiligenbeeldenmuseum Kerk op de Kranenburg bij Vorden beland.

Waar: **Overveen (NH),** O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kerstgroep
Wie: Ide Min, Bergen (NH)
Wanneer: 1965
Afmetingen:
Materiaal: Klei

Aankleding door dames van het voormalige Vrouwengilde. Figuren naar beeltenis van bekenden uit Bergen (o.a. familieleden)

Foto's:

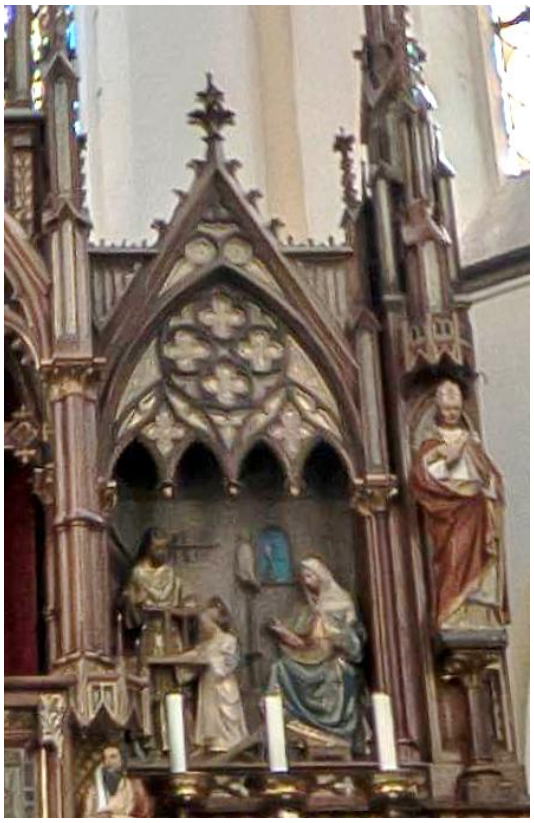
Waar: **Schagen (NH),** St. Christoforiskerk
Wat: Hoofdaltaar
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:
Voorstelling:

- Geboorte en HF. in de werkplaats van Petrus

Foto’s Sebastiaan van Stam

Waar: **Sloten (NH),** St. Paucratius
Wat: Kerstgroep
Wie: Fa. van Paridon, Amsterdam
Wanneer: 1995
Afmetingen:
Materiaal:Gips

Aanschafprijs Dfl. 1250,=

Foto:

Waar: **Slotermeer (NH),** St. Hendricusschool
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Kerstgroep van de voormalige St. Catharina opgegaan in Parochie van het Nieuwe Verbond.

Foto:

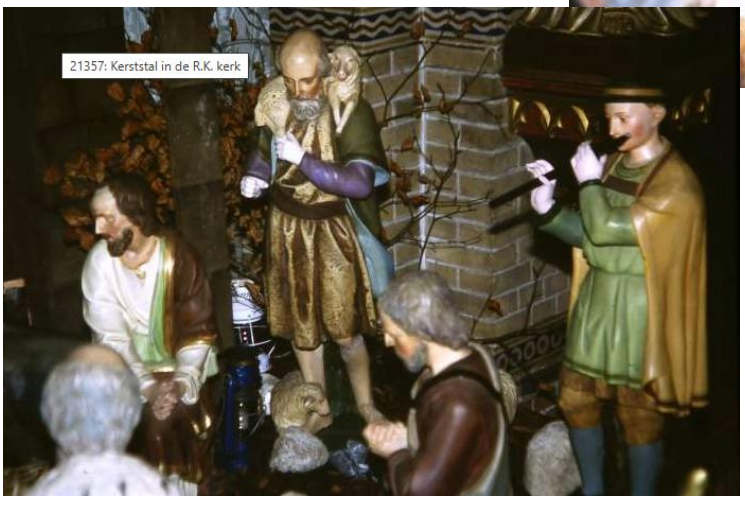

Waar: **Uitgeest (NH)**, O.L.Vrouw Geboortekerk
Wat: Kerstgroep met stal
Wie: Pierre Cuyper
Wanneer: 1993
Afmetingen:
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto's: Jan Schermer

Waar: **Ursem (NH)**, H.Bavo
Wat: Kerstgroep met stal
Wie: Linssen, Venlo
Wanneer: 1940
Afmetingen:
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto's:

De H. Bavo-parochie is in het bezit van een prachtige kerststal. Het is de moeite waard om daarvan de geschiedenis te kennen. In de analen van onze parochie werd in 1940 door pastoor TH. Van Haaster het volgende verslag geschreven: Uit dankbaarheid dat na de capitulatie de gemobiliseerden onzer parochie zonder letsel weer thuis konden komen, hebben dezen (katholiek en niet katholiek) de helft van de onkosten voor de kerstkribbe van onze kerk bijeengebracht, zijnde de som van ongeveer 300,00 gulden. Uit dankbaarheid werd ook onder andere parochianen voor hetzelfde doel een collecte gehouden en zij gaven de nog vereiste 300,00 gulden. Enige giften maakten het verder mogelijk alles - met inbegrip van den stal - te bestellen. Onze kerk is nu in het bezit van een mooi geheel, dat zeer bevorderlijk is voor een waardige kerstviering. Met Kerstmis 1941 was alles gereed. Voor 't eerst was toen alles in de kerk geplaatst. De firma Linsen te Venlo is de leverancier geweest. Bij de eerste plaatsing van de kerststal waren er nog een aantal (inmiddels overleden) parochianen betrokken. Jan Mulder, hij was de timmerman en maakte boven op het koor de stal. Architect Overtoom uit Schagen verzorgde het ontwerp en tekenwerk van de stal en aannemer Arie Hille sr. stelde een deel van het hout beschikbaar. Dirk Nanne dekte de kap met riet en zo ontstond de stolp, die nu nog steeds is te bewonderen. Dirk Schipper, de vader van Jacob Schipper, verzorgde samen met Jan van de Nes het schilderwerk. Sinds de eerste keer hebben steeds de families Schipper en Van de Nes het opstellen van de kerststal verzorgd. Het is een familie traditie geworden, die van vader op zoon overging. Echt een gebeuren om trots op te zijn. Het parochiebestuur dankt deze mensen hartelijk voor hun inzet en de zorg, die zij ieder jaar weer besteden aan het zo mooi mogelijk opstellen van de kerststal. Het is de moeite waard om met de kerstdagen in de Heilige Bavo Kerk te Ursem de kerstgroep, en de kerststal van dichtbij te komen bewonderen.

Het parochiebestuur

Waar: **’t Veld (NH),** H. Martinus
Wat: Kerstgroep
Wie: Fa. Fluminalor te Batenburg/Horssen
Wanneer: 1989
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Vogelenzang (NH),** O.L. Vrouw ten Hemelopneming
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Volendam (NH),** Vincentiuskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:.1964
Afmetingen:
Materiaal: Gips
Voorstellin:

Foto:

Waar: **Warmenhuizen (NH),** H. Ursula en Gezellinen
Wat: Kerstgroep
Wie: (Nederlands)
Wanneer: +/-1900
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto’s:

Waar: **Wervershoof (NH),** St. Werenfridus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: ca. 1945
Afmetingen: > 50 cm
Materiaal: Gips

Foto’s: Anja en Gerard fotografie Wervershoof

Waar: **Wervershoof (NH),** St. Werenfridus
Wat: Buiten Kerststal
Wie:
Wanneer: 2023
Afmetingen:
Materiaal: Mensen

Foto's: Tiny Berkhout / Stichting Oud Wervershoof

Waar: **Westbeemster (NH),** St. Johannes de Doper
Wat: Kerstgroep
Wie: Zuster Marie José van der Lee (1912-2012)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Aardewerk

Foto’s:

Zuster Marie José van der Lee
Zuster Marie José van der Lee o.s.a. werd op 20 december 1912 geboren op een boerderij in West-Beemster. Op 13 januari 1943 trad zij in bij de Zusters Augustinessen van Sint Monica in Utrecht. Op 15 augustus 1949 legde zi haar eeuwige gelofte af. In het klooster ontdekte zij haar grote talent voor beeldhouwen. Zij werd dankzij haar talent de beeldhouwster van de congregatie. Zuster Marie José maakte aanvankelijk beelden voor de kapellen van de verschillende conventen van de Augustinessen van Sint Monica. Maar haar roem reikte ver daarbuiten. Zij maakte beelden voor vele kerken in Nederland en in het buitenland. Haar kerstgroepen zijn onder verzamelaars zeer geliefd. Haar Atelier was niet alleen de plek waar zij haar beelden maakte, het was - met opzet - een open atelier. Iedereen die dat wilde kon er de kunst van het boetseren en beeldhouwen leren, maar meer nog werd haar atelier een plek waarin zuster Marie José mensen ontmoette, met ze sprak, hen vanuit haar eenvoudig geloof maar vanuit een grote wijsheid bemoedigde en inspireerde. Zuster van der Lee overleed op 16 mei 2012 in Lage Vuursche.

Jeugd
Maria Alida van der Lee groeide op in een gelovig boerengezin. Vanaf haar veertiende was ze lange tijd ziek waardoor ze, naar eigen zeggen, “een beetje een eenling was in (haar) groei naar volwassenheid”. Over het geloof van haar jeugd zei ze: “Toen ik een keer naar buiten ging en in de bloeiende boomgaard liep en al dat jonge vee zag, er waren kalfjes, schaapjes, lammeren en al dat jonge groen, toen drong tot mij door dat dat allemaal nieuw was. Dat was er vorig jaar niet en toen dacht ik: er is wel een God maar hij is zo groot, ik zal Hem nooit kunnen vatten”. Een groot deel van haar dagelijks leven speelde zich af in het gezin en natuurlijk met de ontspanning van die dagen: uitgaan en de kermis. Maar vaste verkering wilde Maria Alida niet: ze wilde naar het klooster “om mensen te helpen die geen huis of geen ouder hebben”.

Meisjesstad
In de Maasbode las ze vervolgens dat de Zusters Augustinessen van Sint Monica in Utrecht *Meisjesstad* hadden opgericht. Dat was een tehuis voor jonge vrouwen die zwanger waren en voor andere vrouwen die om welke reden dan ook nergens onderdak konden vinden. Van der Lee voelde zich er onmiddellijk toe aangetrokken. Ze meldde zich in Utrecht. Omdat de oorlog net was uitgebroken vroeg de priorin generalis, Master Augustina van Reijsen, haar nog een jaar te wachten. Het was namelik onzeker of de Duitsers het - in 1934 gestichte - klooster niet zou vorderen. In 1943 trad ze uiteindelijk in.

Schaapjes
Zuster Marie José ontdekte haar talent voor boetseren bij toeval. In de oorlog vroeg de Mater haar om van klei een paar schaapjes te maken voor bij de - anders incomplete - kerststal. Ze had als kind altijd goed kunnen tekenen, maar de omgang met deze materie was nieuw voor haar. Niettemin viel haar talent ogenblikkelijk op. Toen het klooster - na de oorlog - evenals vele andere in geldnood verkeerde, kreeg zuster van der Lee de opdracht om voor allerlei kerken die herbouwd werden beelden te maken. Op die manier zorgde zij voor een bron van inkomsten.

Hilversum
Het klooster in de Utrechtse Waterstraat was inmiddels veel te klein geworden om het groeiende aantal zusters te herbergen. Dankzij doortastend optreden van een aantal welvarende mecenassen was de congregatie in het bezit gekomen van het landgoed de Monnikenberg in Hilversum. Hier stichtte de congregatie eind 1946 het Klooster De Stad Gods. Zuster van der Lee werd één van de eerste bewoners. De opdrachten voor nieuwe beelden, kerstgroepen en zelfs geboetseerde kinderportretten bleven binnenstromen. Ook ontwierp ze paramenten, schilderde ze en maakte mozaïeken en werken van email.

Al wat nodig was
Zuster Marie José bracht niet haar hele kloosterleven door in het atelier. ”Ik liep in de oorlog met een karretje langs de weg om eten en later waren er gezinnen waar moeder ziek was en die geen hulp hadden en ik werkte ook op de Meisjesstad. Ik was een jonge vrouw en werd doodgewoon overal bij ingeschakeld. (...) Dan was het weer eens een dag vrij en dan moest ik weer een beeldje maken. Al wat nodig was”.

Atelier als ontmoetingsplaats
In de jaren vijftig kreeg het klooster De Stad Gods een eigen atelier. Het geld daarvoor was door vrienden van de zusters bijeengebracht. Hier heeft zuster van der Lee in de loop van haar leven meer dan vijftienhonderd mensen ontvangen. Daarbij draaide het niet in de eerste plaats om het beeldhouwen of schilderen, als wel om het persoonlijke contact. Al boetserend, sprak ze met honderden mensen die bewust, of onbewust verlangden naar een luisterend oor en een hartelijk woord. Zo maakte ze haar overtuiging waar dat het God is die kiest en dat zij uitgekozen was om gewoon te doen wat op haar weg kwam. Hierbij schuwde ze de publiciteit niet en ging graag in op vele uitnodigingen, ook van onze omroep. Iedereen kwam er zo snel achter dat we hier niet alleen te maken hadden met een bijzonder kunstenares, maar ook met een vrouw die als zuster Augustines van Sint Monica getuigde van een weg die voor elk mens open ligt: de wegnamelijk van de roeping die ieder van ons ontvangen heeft.

Interview met zuster Van der Lee in 2009, kloosterserie rkk

Waar: **Wormer Gem. Wormerland (NH),** Maria Magdalenakerk
Wat: Kersgroep met stal
Wie: Gerard Linsen Venlo (G.L.V.)
Wanneer:
Afmetingen: 80/100 cm
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto:

Waar: **Ymuiden (NH),** H. Laurentius van Brindisi
Wat: Kerstgroep
Wie: Koningen en herders door de zusters Leoba, Egmond en Pater Alfus L Leijer houtsnijwerk
Wanneer: +/-1970
Afmetingen:
Materiaal: Hout en stof

Foto:

Waar: **Ymuiden (NH),** Petrus Kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Zaandam (NH),** Oud - Katholieke kerk
Wat: Schilderij
Wie: Anonymus
Wanneer: 17de eeuw
Afmetingen: 83 x 60 cm
Materiaal: Paneel
Voorstelling:

- De aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Zaandam (NH),** St. Bonifatiuskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto: Dirk Karten

Waar: **Zaandam (NH),** St. Bonifatiuskerk
Wat: Raam
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Glas in lood
Voorstelling: o.a.

- Geboorte
- Vlucht naar Egypte

Foto:

Waar: **Zantfoort (NH), H. Agatakerk**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2001
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Zwaagdijk-Oost (NH) H. Jozef**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto: K.J. Boon

